Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5327 — 7/20 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 27 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1321 — Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5327

درعليه‌ده غلطه‌ده « آرەولك » غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանտօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK",
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	դրշ
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի երեսփոխաններէն եւ ծերակուտականներէն մէկ կարեւոր մասին՝ Լոնտոն անգլիական Խորհրդարանի անդամներուն տուած այցելութենէն առաջ՝ բնական էր որ անոնք ալ պարտք զգային Բարիզ գալու փոխադարձ այցելութեան։ Այժմ յայտնի է թէ այդ որոշումը տրուած է եւ պիտի գործադրուի հոկտեմբերին մէջ։ Սակայն կայ պարագայ մը որ աւելի մեծ նշանակութիւն կ'ընծայէ այս փոխադարձ այցին. կ'ըսուի թէ Անգլիոյ նախարարապետ Պ. Պալֆուր եւ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն ալ պիտի ընկերանան Անգլիոյ Խորհրդարանի անդամներուն՝ իրենց ֆրանսացի պաշտօնակիցներուն այցելութիւն տալու համար։ Եթէ սոյնգաւի արդարեւ այս կէտը, իրօք շատ կարեւոր քայլ մը առնուած կ'ըլլայ երկու ազգերուն կողմէ միանգամայն դէպ ի անկեղծ եւ տեւական բարեկամութիւն մը, որուն ցանկացող է բոլոր աշխարհ, քանի որ ընդհանուր մարդկութեան եւ քաղաքականութեան շահ պահանջելը տարակոյս չի վերցներ։

Դիտելի է սակայն թէ Լոնտոն գացող ֆրանսացի երեսփոխաններուն եւ ծերակուտականներուն մէջ՝ պատասխանատու նախարար չկար բնաւ, մինչ եթէ իրօք Պ. Պալֆուր եւ Պ. Չէմպըրլէն Բարիզ գան կարգ մը լորտերու եւ երեսփոխաններու հետ, նոր հաւաստիք մըն ալ տուած կ'ըլլան աշխարհի՝ արդէն գիտցուած այն ճշմարտութեանը թէ, Ֆրանսա եթէ մէկ քայլ առնէ՝ մօտենալու համար Անգլիոյ, Անգլիա երկու քայլ կ'առնէ՝ մերձենալու համար Ֆրանսայի։ Ասոր ալ պատճառը սա է թէ Ֆրանսացիներն են որ նախանձով եւ տոկալութեամբ լեցուած են մինչ եւ ամէն առիթ կը փնտռեն իրենց թշնամութիւնը ցուցնելու Անգլիացւոց, մինչ այս վերջինները նոյն իսկ չէին ուզեր անոնց ըրածներուն չափով հատուցանել ընել, այլ կը փափաքին իրենց այսրմանչեան դրդապատները չափել, ամէն կերպերով հասկցնելով անոնց թէ սխալ եւ տարապարտ են իրենց հակակիր զգացումները։ Ասոր համար անհա աւելի ստոյգ եւ հաւանական կ'երեւի այն լուրը թէ Անգլիոյ նախարարապետը եւ գաղթային նախարարն ալ պիտի ընկերանան իրենց հայրենակիցներուն՝ Բարիզ։

Այդ պարագային մէջ ալ դիւրին է երեւակայել թէ ի՛նչ մեծաշուք եւ խանդավառ ընդունելութիւն պիտի ընեն Ֆրանսացիները՝ իրենց անգլիացի հիւրերուն, որոնք իրենց կարգին արդէն բան մը պակաս թողած չէին։ Այդ երկու մեծ ազգերուն պաշտօնական գլուխներու (Էտուարտ Թագաւորի եւ Լուպէ Նախագահի) իրարու ըրած այցելութիւններէն առաջ՝ երեսփոխանական եւ ծերակուտական ներկայացուցիչներուն ալ իրարու այցելելը եւ պաշտօնական շրջանակի մէջ սկսուած բարեկամութիւնը այս կերպով մշակել եւ ընդհանրացնելը՝ ալ աւելի կը նպաստէ դիտուած նպատակին եւ բաղձացուած ծրագրին յաջողութեանը, որ է շատ անկեղծ ու տեւական բարեկամութիւն մը հաստատել վերջնապէս Մանշով միայն իրարմէ բաժնուած երկու ժողովուրդներուն միջեւ։

Խնդիր է սակայն թէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ փոխանակուած այս սիրալիր յարաբերութիւնները սկսա՞ծ են արդէօք գործնական արդիւնք մը տալ. կանխահաս է տակաւին այդ մասին կարծիք յայտնել։ Միայն սա ստոյգ է թէ չկայ այսօր ո՛ եւ է խնդիր որ սպառնայ խանգարել այդ յարաբերութիւնները, որոնք աւելի տաքութեամբ կը շարունակուին։ Դիտուեցաւ անշուշտ թէ Բարիզի ստորերկեայ երկաթուղիին պատահած աղէտալի արկածին մէջ՝ Անգլիոյ Թագաւորը ամէնէն առաջ փութաց ցաւակցութիւն յայտնել ֆրանսական ազգին, որ շատ զգածուեցաւ այդ առթիւ։

* * Անգլօ-ֆրանսական բարեկամութեան կամ մերձեցման այս ցոյցերուն իբրեւ հակաճառութիւն ըսուածք հակառակ բանը միայն սա կրնայ ըլլալ որ Գերմանիա ուզէ աւելի մօտենալ Ռուսիոյ։ Եւ արդէն վերջերս Մայրագոյն Արեւելքէն հեռագիրներ կային ծանուցանող թէ կարգ մը գերմանական մարտանաւեր Խաղաղական Ովկիանոս գացեր են՝ միանալու հոն գտնուող ռուսական նաւերուն, եւ թէ գերման ու ռուս նաւազները կ'եղբայրանային իրարու հետ թէ՛ մարտանաւերուն եւ թէ՛ նաւահանգիստներուն մէջ։ Այդ հեռագիրները եւ անոնց առթիւ խօսող հրապարակագիրները կ'աւելցնէին նաեւ թէ ռուս եւ գերման նաւերուն Մայրագոյն Արեւելքի ջուրերուն մէջ այս համախմբութիւնը ուրիշ նպատակ չունի, բայց թէ համբաւել ցոյց մը ընել Ճաբոնի դէմ որ շատ գրգռուած վիճակ մը առած է այս միջոցները Մանչուրիոյ խնդրոյն առիթով եւ պատրաստ է պատերազմի սկսիլ, եթէ հաւանութեան փոքրիկ նշան մը տեսնէ Անգլիայէն եւ համաձայնութեան թեթեւ շարժում մը՝ Մ. Նահանգներէն։

Բայց թէ՛ մէկը եւ թէ միւսը կը զլանան Ճաբոնի այդքան անգամ, որպէս զի պատերազմ չծագի. այլ եթէ կարելի է, գործը առանց արիւնհեղութեան կարգադրուի։ Մինչդեռ Ռուսիոյ դաշնակից Ֆրանսան Ռուսիոյ աւանդական թշնամի Անգլիոյ դարպաս կ'ընէ, փոխադարձ հասուցմամբ, անդին Գերմանիա այս երկրորդ անգամ ինքզինքը Ռուսիոյ տրամադրութեանը տակ կը դնէ՝ օգնելու համար քաղաքական շահերուն յաջողութեան Մայրագոյն Արեւելքի մէջ իր բնական թշնամիին դէմ, որուն այս խաղը խաղցուեցաւ առաջին անգամ չինեւճաբոնական պատերազմէն ետքը եւ ձեռքէն խլեցան իր յաղթութեան դափնին ու արդիւնքը։ Իրաւ այն ատեն Ֆրանսա ալ միացած էր, եւ տարակոյս չկայ թէ այս անգամ ալ պիտի միանայ, եթէ լուրջ դէպք մը ծագի, ինչ որ դեռ չերեւիր, բայց Ֆրանսա Ռուսիոյ զինակից է պաշտօնապէս, հետեւաբար իրեն ըրած եւ ընելիք ծառայութիւնը շատ աչքի չի զարներ իբր իր բնական պարտականութիւնը զինակցութեան։

Իսկ ասդին Գերմանիա որ միեւնոյն ծառայութիւնը կ'ընէ Ռուսիոյ ինքնաբերաբար, ցոյց տուած կ'ըլլայ անով թէ ինքը ոչ նուազ քան Ֆրանսա բարեկամ է Ռուսիոյ։ Եւ ներկայ պարագային մէջ մանաւանդ անշուշտ իր նպատակը սա է որ Ֆրանսա որքան տեղ որ կը կորսնցնէ Ռուսիոյ աչքին՝ այնքան բարեկամանալուն կամ բարեկամանալ ուզելուն համար Անգլիոյ, ինքը լեցնէ նոյնքան տեղը։ Ահա թէ ի՛նչ կը նշանակէ գերման մարտանաւերուն ներկայութիւնը Մանչուրիոյ ջուրերուն մէջ՝ քով քովի ռուս մարտանաւերուն։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՔԱՆԱՏԱՅԻ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՆՉԷՍԹՐ, 12 Օգոս.

Մինչեւ վերջին տարիները Քանատայի զարգացումը շատ դանդաղ եղած էր։ Երկրին բարգաւաճման հոս մնալուն պատճառներն էին.—Ա. Սխալ տեղեկութիւններ իր արգասաւորութեան եւ կլիմային նկատմամբ։ Բ. Սա պարագան թէ ուրիշ երկիրներու մէջ ընդարձակ հողեր կային արդէն ճանչցուած իբրեւ բերրի եւ վայելող նպաստաւոր կլիմայ մը։ Գ. Երկաթուղիի գիծերուն անբաւականութիւնը, եւ վերջապէս Դ. Օտարահեռեւ դրամատէրներ շատ քիչ կը շահագրգռուէին այդ երկրով։ Սակայն վերջին մէկ քանի տարիներուն մէջ աւելի մօտէն հետազօտութիւններով հաստատուեցաւ թէ Քանատա բերրի երկիր մըն է եւ թէ հոն երկրագործութեամբ ու ճարտարարուեստով զբաղողներու համար յաջողութեան մեծ աղբիւրներ կան։ Այս պարագաներուն հաստատուելուն անմիջապէս յաջորդեց ընդհանուր գաղթականութեան հոսանք մը դէպ ի Քանատա, ամէն երկրէ, եւ արդիւնքը սա եղաւ որ մշակուած հողերու տարածութիւնը նմանը չտեսնուած կերպով ծաւալեցաւ։

Հետեւեալ թիւերը կը ցուցնեն թէ Քանատացի բնակիչներուն թիւը ի՛նչ չափով բազմացած է վերջին 30 տարիներուն մէջ.

	Քանատայի բնակիչներ
1901	5,371,315
1891	4,833,239
1881	4,324,810
1871	3,485,761

Վերջին երկու-երեք տարուան մէջ, երբ երկիրը վերջին ծայր զարգացում մը ունեցաւ, մասնաւորաբար շեշտուեցաւ բնակիչներուն թիւին աճումը։ Գաղափար մը տալու համար երկրին բարգաւաճման մասին, հետեւեալ թիւերը կ'ուզենանք, որոնք կը ցուցնեն կառավարութեան կողմէ գաղթականներու հաստատման համար յատկացուած եւ վաճառուած հողերու տարածութիւնները։

	Արօտավայր
1902	3,681,533
1901	1,551,169
1900	1,319,032
1899	1,115,742
1898	722,866
1897	365,850
1896	344,230
1895	415,525
1894	531,018
1893	588,593

1902ին կառավարական հողերէն իւրացուցուած նահանգին տարածութիւններէն զատ, Քէնէյտըրն Բէսիֆիք, Հըտսընս Պէյ եւ Քէնէյտըրն Նորթըրն երկաթուղիի ընկերութիւններն ալ իրենց պատկանող հողերէն, չտեսնուած տարածութիւններ ծախեցին, եւ Քանատա հաստատուողներու կողմէ իւրացուցուած հողերու տարածութիւնը 10 անգամ աւելի մեծ էր քան որչափ եղած էր 5—6 տարիներ առաջ։

Քանատա գաղթող եւ հոն հաստատուողներու թիւին աճումը հետեւանքն է երկրին բերրի ըլլալուն դրական ապացոյցին, այն է երկրին ժողովուրդին հարստանալուն։ Ու այս զարգացման գլխաւոր պատճառն են Միացեալ Նահանգաց եւ Անգլիոյ Քանատայէ ըրած շատ բունակալապէս մրցող գնումները։ 1895ին Քանատայի արտածած ապրանքներու արժէքն էր միայն 103 միլիոն տոլար, մինչդեռ 1902ին եղաւ 196 միլիոն տոլար — որ ըսել է՝ եօթը տարուան մէջ հարիւրին 90ի յաւելում մը։

Բնականաբար արտածման այս անհագին յաւելումը մեծցուց երկրին գնելու կարողութիւնը, եւ հետեւաբար իր ներածումներուն գումարն ալ որ 1895ին միայն 105 միլիոն տոլար էր, 1902ին բարձրացաւ 203 միլիոն տոլարի — կամ հարիւրին 93 յաւելում։

Ըսել է երկրին ընդհանուր առեւտուրը, ներածում եւ արտածում, եօթը տարուան մէջ բարձրացաւ 208 միլիոն տոլարէն 399 միլիոն տոլարի, որ ըսել է հարիւրին 91 աւելի։

Վաճառականութեան այս անագին զարգացումը չէր կրնար իրականանալ, եթէ մեծապէս բարւոքուած չըլլային երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները՝ որոնք հիւսիս—արեւմտեան արտադրութիւնները ծովեզերք ու սահմանագլուխ փոխադրեցին։ Աւելորդ է ըսել թէ ո եւ է երկրի յառաջդիմութեան ամէնէն կարեւոր պայմաններէն մէկն ալ է երկաթուղիներու գոյութիւնը եւ անոնց կանոնաւորութիւնը։ Առանց երկաթուղիին՝ ո՛չ երկրագործութիւնը, ո՛չ ճարտարարուեստը եւ ո՛չ ալ վաճառականութիւնը կրնան ո՛ եւ է զարգացում ստանալ։ 1872ին Քանատայի մէջ գոյութիւն ունեցող երկաթուղիի գիծերուն երկայնութիւնն էր 2508 մղոն, 1884ին այդ թիւը բարձրացաւ 7530ի, 1892ին 14,588ի, իսկ 1902ին 18,714ի։ Արդ, դիտեցէք որ 1872ին երկրին ընդհանուր վաճառականութեան (այսինքն ներածման ու արտածման) գումարն էր 173,540,000 տոլար միայն, մինչդեռ 1902ին բարձրացաւ 398,811,000 տոլարի։ Այս թիւերը որոշապէս կը հաստատեն երկաթուղիներու անհրաժեշտ պէտքը երկրին բարգաւաճման համար։

Քանատայի արտածման գլխաւոր առարկաները կը կազմեն ատաղձ, ցորեն, ալիւր, պանիր, կարագ, հանքածուխ, ոսկի եւ այլն։ 1902ի արտածութիւնները հետեւեալ գլխաւոր մասերուն կարելի է բաժնել.—Կենդանիներ եւ անոնց արտադրութիւնները 59,161,000։ Երկրագործական արտադրութիւններ՝ 37,153,00 տոլար։ Անտառի արտադրութիւններ՝ 32,119,000 տոլար։ Ձկնեղէններ՝ 14,143,000 տոլար։ Հանքային արտադրութիւններ 34,948,000 տոլար։ Զանազան արտադրութիւններ 18,496,000։

Քանատայի արտածած ապրանքները կը բաժնուին հետեւեալ երկիրներու մէջ սա կերպով (այս թիւերը չեն պարունակեր ոսկի եւ արծաթ մետաղներ որոնցմէ մէկ մասը Մ. Նահանգաց ճամբով կ'անցնի Անգլիա)։

	տոլար	հարիւրին
Անգլիա	199,347,000	62.7
Մ. Նահանգներ	44,853,000	25.7
Գերմանիա	1,299,000	0.8
Միւս երկիրք	18,737,000	10.8

Ինչպէս կը տեսնէք, ամէն երկիրներէ աւելի Անգլիա է որ Քանատայի արտադրութիւնները կը գնէ, եւ ասոր պատճառը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ Անգլիոյ ստիպուած ըլլալը, ամէն երկիրներէ աւելի, իր սննդեղէնները գնել դուրսէն, քանի որ ինք անկարող է հայթայթել։

1902ին Քանատա ներածուած ապրանքներուն արժէքը հասաւ 302,791,000 տոլարի։ այս գումարին միայն 49 միլիոնը կամ հազիւ 25 առ հարիւրը առնուած էր Անգլիայէ, մինչ 120,815,000 տոլարի արժէքով ապրանք գնուած էր Մ. Նահանգներէ, որ ըսել է գրեթէ հարիւրին 60 եւ 32,770,000 տոլար արժէքով, կամ հարիւրին 16, ուրիշ երկիրներէ։ Քանատա Մ. Նահանգներէ կը ստանայ զանազան ապրանքներ՝ անհրաժեշտ իր ճարտարարուեստին զորս Անգլիա կարող չէ հայթայթել։

Ամէն տարակոյսէ վեր է թէ Քանատան մեծ ապագայ խոստացող երկիր մըն է։ Վերջին տարիներուն մէջ ոչ միայն Անգլիայէն, այլ նոյն իսկ Միացեալ Նահանգներէ Քանատա գաղթողներու թիւին տարօրինակ աճիլը, ու անոնց կողմէ կառավարութենէն եւ այլն ստացուած հողերու տարածութեան անհամեմատ ընդարձակութիւնը որոշ կերպով կը ցուցնեն թէ յառաջիկայ մէկ քանի տարուան մէջ երկրին երկրագործական արտադրութիւնը գրեթէ պիտի կրկնապատկուի։ Ասկէ զատ՝ այն միջոցները որոնք ձեռք առնուած են Քանատայի երկաթուղիներու բազմացումին համար, երկրին բարգաւաճումը աներեւակայելիօրէն պիտի փութացնեն։ Քանատայի կառավարութիւնը այժմ բանակցութեան մէջ է Գրանտ Թրընկ երկաթուղիի ընկերութեան հետ՝ բոլորովին նոր գծի մը շինութեան համար, որ Հալիֆաքսէ (Ատլանտեանի վրայ) սկսելով եւ անցնելով Քեպէքէ, Ուինիփէկէ պիտի երկարի մինչեւ Բորթ Սիմփսըն (Խաղաղականի վրայ)։ Եթէ այս նոր գիծը շինուի, որուն երկարութիւնը 3,000 մղոնի չափ պիտի ըլլայ, Քանատայի մէկ ծայրէն միւսը անհուն հողի տարածութիւններ պիտի բացուին երկրագործութեան ու հանքագործութեան համար։

Պէտք է աւելցնենք նաեւ թէ, ո՛չ միայն երկրագործական տեսակէտով է որ Քանատան հիանալի զարգացում մը ունենալ սկսած է, այլ նաեւ իր ճարտարարուեստին զարգացումը, վերջին տարիներուն, ընդհանուր ուշադրութիւն գրաւած է։ Երկիրը կը պարունակէ հանքածուխ եւ երկաթ, առատ քանակութեամբ։ Արդարեւ շատ հաւանական է որ Նովա Սքօթեա ապագային երկաթ արտադրող երկիրներուն առաջինը ըլլայ եւ յաջողապէս մրցի Անգլիոյ, Մ. Նահանգաց ու Եւրոպայի երկաթի ճարտարարուեստին հետ։ Քանատայի արտադրած հանքածուխն ալ արդէն մեծ քանակներու հասնելու վրայ է։ Մինչդեռ 1897ին արտադրած էր միայն 3,786,000 թոնօ, 1902ին այդ քանակը բարձրացած էր 8,639,000 թոնայի։ Քանատայի ոսկիի հանքերուն տարեկան արտադրութիւնն ալ կը հասնի 20 միլիոն տոլարի արժէքին։ Վերջին 10 տարիներուն մէջ՝ պղինձի արտադրութիւնը 6 անգամ աւելցած է, 1902ի քանակը ըլլալով 20,000 թոնօ, 4,553,000 տոլարի արժէքով։

Բնական այս անհուն հարստութիւններով եւ հոն գաղթողներուն մեծ թիւով տարակոյս չկայ թէ ապագային Քանատա բոլորովին ազատ պիտի ըլլայ օտար երկիրներու ապրանքներէն, իր պէտքերուն մեծագոյն մասը ինք հայթայթելով։ Ապագային Մ. Նահանգները՝ երկրագործական, ճարտարարուեստ եւ հետեւաբար հարստութեան տեսակէտով։

ՊԱՅՐ

ՊԱՐԱՊՈՒՐԴԻ ՕՐԵՐ

Երկար լռութենէ մը ետք՝ ազատ շունչ մը կ'առնեմ հիմա, երբ արդէն վերադարձած եմ ծննդավայրս՝ Պանտրմա։ Փոխանակ ճամբու նօթերովս ձանձրոյթ մը առթելու ընթերցողներուն, փափագ մը կ'ունենամ քանի մը հակիրճ գիծերով ներկայացնել այս քաղաքը, որ բաղդատմամբ կեդրոնին աւելի մօտիկ եւ հանապազօրեայ կապ մը ունեցած ըլլալուն

գժբաղդաբար խամաճիկ վիճակ մը կը պարզէ։

Գեղեցիկ ու չքեղ եկեղեցի մը եւ երկսեռ վարժարաններ ունինք հոս։ Ժողովուրդը տարուէ տարի, ճիշդ այս ժամանակներուս, կ'երկնէ կրթական յղացումներ, որոնք քանի մը ամիսէն ջուրը կ'իյնան։

Չէի հաւատար եւ չհաւատացի ալ, երբ Պոլսոյ թերթերը բաներ մը կը գրէին, բայց հիմակ լոյս աչքերովս կը տեսնեմ եւ կը հաւատամ։ Ցուրտ իրականութիւնը աչքերուս առջեւ ցցուած՝ ուրիշ բան չեմ կարող ընել, այլ ճշմարիտ արգահատանք մը միայն զգալ։

Վարժարանները մէջտեղ են, եկեղեցին ալ մէջտեղ։ Իրարու ըսելիք ո եւ է բան չունին։ Գէթ ես այսպէս կը կարծեմ։

Ինչո՞ւ պահանջուած արդիւնքը չեն տար մեր վարժարանները, գիտէ՞ք. Նախ՝ անոր համար որ չափուած ձեւուած ձեռնհասութիւն մը չկայ, եւ երկրորդ՝ անոր համար որ կրթական պաշտօնեաներու լաւ եւ պատշաճաւոր ընտրութիւն մը եւ անոնց արժանիքին վայել գնահատում գոյութիւն չունին երբեք։ Ամէն տարի, նորէն նոր։ Աս ալ դէշ չէ կարծեմ. Ինչ պիտի ըլլայ որ, աւելորդ եւ կարեւոր գումար մը ունինք, անիկա յումպէտս եւ ի զուր աշակերտաններուն մախելու միջոցին վրայ չէ՞ դառնար խնդիրը։ Հարցուցէ՛ք մէկուն կամ միւսին։

Է՛հ, ի՛նչ պիտի ըլլայ արդեօք վերջաւորը։—Չեմ գիտեր։ Միայն սա գիտեմ որ տարիներու ընթացքին հետ՝ կրթութեան եւ բարոյական զարգացման անմիջական պէտքը կը զգացուի ամէն տեղ. իսկ մեր կրթական վիճակը կը մնայ հոն՝ ուր որ էր ասկէց տարիներ առաջ։

Խիղճը լռեցնելու ըրբերկելու ժամանակն է հիմա։ Առաջնորդնիս զարմած է իր պաշտօնատեղին։ Մեզ կարեւոր եւ զօրավիգ մըն է ան։ Հանդիպենք քիչ մը թեւերնիս, մեր եկեղեցական ու կրթական գործերուն նկատմամբ ունեցած անտարբերութիւնը մէկ կողմ դնելով։

Պանտրմա Ա.

Արտաքին Լուրեր

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները. Փոխադարձ այցելութիւններ.— Ռումանիոյ ընթացքը.— «Թան»ի կարծիքը։

Թան կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ եւ Ռումանիոյ յարաբերութիւնները որոնք արդէն խիստ լաւ էին, վերջերս իրական համակրութեան մը հանգամանքը ստացան։ Արդարեւ անցեալները զինուորական ռումէն պատուիրակութիւն մը Նովկորոտ—Վոլինսք (Ռուսիա) գնաց՝ մասնակցելու հարիւրամեակին 18 րդ զօրագունդին եւ յանձնելու նուէրները Ռումանիոյ Թագաւորին որ անոր պատուակալ պետն է։ Զինուորական ռուս պատուիրակութիւն մը փոխադարձաբար պատասխանեց այդ այցելութեան, Ռումանիա երթալով, ուր մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։ Թան, քաղաքավարական այդ այցելութիւններուն առթիւ, կը գովէ Ռումանիոյ խոհական ու ճարտար քաղաքականութիւնը, որով գիտէ խոյս տալ հակադարձ ուղղութիւններէ թէ՛ ներքին գործերու եւ թէ միջազգային յարաբերութիւններու մէջ։ Բարիզի թերթը կը յարէ.—«Ռումանիա իրեն համար առանձին տեղ մը ստեղծած է Եւրոպայի արեւել-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ (6)

ԿԻՊՐՈՍ ԿՂԶԻՆ

Կիպրոսցին անտարբեր է արհեստական զարգացման ու առեւտրական գործունէութեան մասին։

Արմտիքի արտածութիւնն ալ կղզիին առեւտրական մեծագոյն շարժումը պիտի գոյացնէր՝ բայց գիներու տատանման անկման պատճառաւ սովորականէն քիչ հասոյթ կը բերէ տարիներէ ի վեր։ Պէտք չէ մոռնալ նաեւ որ անձրեւի նուազութեան տարիները, հասոյթի այդ աղբիւրն ալ տեղ տեղ կը ցամքի եւ գործի հրապարակը ա՛լ աւելի կ'ամայանայ։

Կիպրոսի առեւտրական շարժման մասին գաղափար մը տալու համար՝ կը նշանակենք վերջին տասը տարիներու արտաքին գործառնութեանց դրամական արժէքները.

	Ներածում (*) (ոսկի)	Արտածում (ոսկի)
1893	397,000	316,000
1894	272,000	300,000
1895	242,000	275,000
1896	240,000	297,000
1827	263,000	265,000
1898	288,000	344,000
1899	290,000	265,000
1900	290'000	338,000
1901	364,000	371,000
1902	403,000	271,000

(*) Հնչուն դրամով ներածութիւններ, եւ արտածութիւնները դուրս են այս հաշուէն։

Վերջին մէկ տարուան (1901) միջոցին Կիպրոս հանդիպած են 932 առագաստանաւեր եւ 220 շոգենաւեր։ Առագաստանաւերը մեծ մասամբ օսմանեան էին։ Առեւտրական շոգենաւերու 106ը անգլիական էին, 42ը՝ աւստրիական, 41ը՝ ֆրանսական, միւսները այլ եւ այլ ազգերու։

Անգլ. Ընկ. շոգենաւերը փոքր են։ Ասոնք կը կատարեն շաբաթական թղթատարական երթեւեկը Եգիպտոսի ու Կիպրոսի միջեւ։

Վարձուած է նաեւ փոքր շոգենաւ մը՝ որ կղզիին եզերքը շրջան կ'ընէ ու բոլոր նաւահանգիստները կը հանդիպի։

Արտածելի արմտիքներուն մէջ՝ Կիպրոսի ցորենը ընտիր տեսակ կը համարուի, կարծր Թականրոքին կը նմանի եւ անգլիական կակուղ ցորենին հետ խառնուելու կը յարմարի։

Այս ցորենին գլխաւոր հրապարակն է Ֆրանսա, բայց վերջերս Անգլիոյ մէջ ալ յարգ գտած է։ Եթէ կամնելու եղանակը բարեփոխուի եւ հիմնակուրնէ քիչ քարոտ ըլլայ, արժէքը կը բարձրանայ։ Գարին գլխաւորապէս կը ղրկուի Թուրքիա ու Եգիպտոս։ Բլրային գարին կը գործածուի գարեջուր շինելու եւ Անգլիոյ մէջ բաւական կը ծախուի։ Վարսակի բերքն ալ կարեւորութիւն ունի եւ մեծ մասամբ Ֆրանսա կը ղրկուի։ Եղջիւրամիրգը (caroube, քէչի պույնուզու) Կիպրոսի առաջին վաճառքն է եւ եթէ գինը ինկած չըլլար՝ մեծ հասոյթ պիտի արտադրէր։ Եղջիւրամիրգի բերքին կէսէն աւելի կը ղրկուի Անգլիա։ Կիպրոսի գինին որ համբաւ հանած է, մեծ քանակութեամբ կ'արտադրուի. բայց պատրաստութեան անկատար եղանակին պատճառաւ՝ Եւրոպայի մէջ յարգ չունի։ Մավրօ սեւ տեսակին հրապարակներն են Թուրքիա, Եգիպտոս եւ յունական կղզիները։ Գումանտարիան կը ղրկուի Թուրքիա, Անգլիա, Իտալիա, Աւստրիա ու Եգիպտոս։ Պանիրը համեղ եւ մեծաքանակ կ'արտածուի։ Ձիթապտուղը մէկ քանի տարիէ ի վեր քիչ կ'արտադրուի. ծառերուն տրուած խնամքն ալ թերի է։ Բամպակը բաւական կ'աճի, բայց արժէքը ինկած է։ Մետաքսի խոզակին մեծ մասը կը ղրկուի Ֆրանսա. ասոր տեսակը առաջին կարգի է։

Մանաւանդ ուշադրութեան արժանի եւ մեծ զարգացման ընդունակ գործ է անասուններու արտածութիւնը։ Եգիպտոսի համար կով, խոզ, ոչխար, ջորի, էշ եւ ուղտ կ'արտածուի Կիպրոսէն։ Ամէն տարի անասուններու ցուցահանդէս կը կազմակերպուի, եւ դրամական մրցանակներ կը տրուին ամէն տեսակէ լաւագոյններուն համար։

Ներածութիւններն ալ արտածութեանց չափ համեմատական են ու կարեւոր գումար չեն ներկայացներ։ Ամէնէն աւելի արժէք ունեցող օտար ապրանքներն են բամպակեղէնները ու բրդեղէնները։

Վաճառականութեան այս ինկած վիճակին ու ժողովրդին աղքատութեան համար շատ անգամ գանգատ կը լսուի ու տեղական լրագիրներուն ու ժողովներուն մէջ դիտողութիւններ կ'ըլլան։

Բնական է որ դրամի ընդհանուր նուազութեան մէջ՝ շահախնդիր վաշխառուներն ալ ճշմարիտ պատուհասներ դարձած ըլլան դրամագլուխ դասակարգին։ Հաստատուած է Փոխատուութեան Արկղ մը հողագործական ձեռնարկութիւններու համար, բայց անոր ընծայած օգնութիւնը շատ սահմանափակ է, եւ անհրաժեշտ հարկ կայ Երկրագործական Դրամատան մը։

Կղզիին մէջ գոյութիւն ունեցող դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան։

Անցեալ տարի ժողովրդեան համար հաստատուեցաւ Խնայողական Արկղ մը, որ պիտի ընդունի մեծ ու փոքր գումարներ—300 ոսկիէն մինչեւ մէկ շիլին— եւ տոկոս պիտի վճարէ 2 ու կէս առ հարիւր։ Թէ՛ դրամագլուխը եւ թէ տոկոսը երաշխաւորեալ են։

Կղզիին վարչական ընդհանուր ծախքը կը հասնի 220,000 ոսկիի, որուն դէմ տարեկան ընդհանուր հասոյթն է 180,000 ոսկի։

* *

Հայոց Կիպրոսի մէջ հաստատման թըւականը յայտնի չէ։ Բիւզանդական կայսրութեան ատեն Հայեր գացած էին հոն։ Անշուշտ վաճառական Հայեր ալ հաստատուած էին Կիպրոսի մէջ, բայց բազմանգամ հայ հասարակութեան մը գոյութիւնը հաստատող վկայութեան կը հանդիպինք ԺԲ. դարու երկրորդ կէսին։

Կիպրոսի Հայերը ԺԴ. եւ ԺԵ. դարու մէջ կը տեսնենք ամէն ասպարէզներու վրայ։ Իբր վաճառական հաստատուած էին Բաֆօս, Լիմասոլ, Նիկոսիա եւ Ֆամակուսթա. երկրագործութեամբ կը պարապէին Մեսորէի դաշտին եւ Քիրինեան լեռնաշղթայի կողերուն վրայ, եւ եկեղեցիներ ու եպիսկոպոսական երկու աթոռներ ունեցած էին։

Հայ եպիսկոպոսներ կը բնակէին Ֆամակուսթա եւ Նիկոսիա։ Առաջինին մէջ Հայերը ունէին (1287) երեք եկեղեցի, Ս. Սարգիս, Ս. Վարդան եւ Ս. Աստուածածին։ Լափայիսի կամ Բիոկոպիի մէջ կար եկեղեցի մը եւ ասոր մօտ Պրեմոնտրանց մենաստանը։

ԺԴ. դարուն սկիզբները, Կիլիկիոյ Հայերը սկսած էին Կիպրոս դիմելու, մեծախումբ գաղթականութեան հոսանքով մը։

(Շարունակելի)

եան կողմը։ Հաստատուն գիրք մը առաջ եկած է Կարոլ Ա.ի բեղուն ու երկարատեւ թագաւորութեան օրով։ Պատմութեան զանազան շրջաններուն մէջ հաստատիմ միացած է իր լատինական ծագումին։ Յաջողութեամբ կրցած է կատարել՝ իր դիրքին բերմամբ ունեցած պարտականութիւնները, հետզհետէ հանդիսանալով քաղաքակրթութեան, բարեկարգութեան ու յառաջդիմութեան տարր մը։ Ռումանիա նաեւ գովելի է զուտ քաղաքական իր միջազգային դերովը։ Մեծապէս կը յարգէ եւրոպական դիւանագիտութեան խաղաղասէր նպատակը եւ բացարձակապէս կը հակառակի արկածախնդրական ձեռնարկներու։ Ռումանիա նաեւ լաւ հասկցած է իր անտեսական դերը, որ է ամէնէն կարճ ճամբան հայթայթել արեւմուտքի եւ արեւելքի միջեւ։ Դանուբին վրայի կամուրջը, հոյակապ գործ մը 1895ին շինուած, Քէօսթէնճէի մեծ նաւահանգիստը, որուն շինութիւնը քիչ ատենէն կ'աւարտի, եւ ծովային երթեւեկութիւնը, որ հետզհետէ աւելի կ'ընդարձակուի, վկաներ են այդ երկրին ձեռք բերած անտեսական կարեւորութեան։ Ռումանիա յարատեւ աշխատող մը եղած է, առանց հրապուրուելու հարեւանցի խանդավառութիւններէ, ինչպէս նաեւ անխոհեմ անհամբերութիւններէ որոնք որոշ չափերը կը զոհեն ենթադրական գործերու։ Եւրոպայի զանազան մասերուն մէջ երկրասիրութիւնը յաճախ չափազանցութեանց պատճառ կու տայ, մինչդեռ Ռումանացիները տարբեր կերպով ըմբռնած են այդ զգացումը. առողջ միտքով կը խորհին եւ միշտ ապագան նկատողութեան կ'առնեն։ Կուսակցութեանց պայքարները շատ բուռն են այդ երկրին մէջ, բայց անհատներու կորովամտութիւնը ու կարողութիւնները միայն տառ չեն դահուիր։ Բնական առեւտրականութիւններուն այնքան կարեւորութիւն չեն տար, եւ եթէ շատ ալ խօսին, անոր համեմատութեամբ աւելի շատ կ'աշխատին՝ կատարելագործութիւնը ունենալով ներքին պարտականութեանց եւ միջազգային պարտաւորութեանց։ Ռումանիա, դեռ վերջերս, հաստատեց իրմէ սպասուածը, յաղթելով սեղանաւորական խիստ ծանր տագնապի մը, որ իր անտեսական անկախութիւնը վտանգելու երեւոյթը ունէր։ Ռումանիա յարատեւութեամբ ինքզինքը կը նուիրէ իր խաղաղասէր զարգացմանը, ուղղամտութեամբ ամփոփուելով օրինաւոր ազդեցութեան շրջանակին մէջ։ Ռումանիա լաւ օրինակ մը կը հանդիսանայ Եւրոպայի արեւելեան կողմը. ուստի եւ ամէն վերջին արտայայտութիւնները, որոնց մէջ է երկու բանակներուն պատերուն փոխադարձ այցելութիւնը, նոր հաստատիք մը կը կազմեն խոհական եւ ուղղամիտ քաղաքականութեան մը։»

ՌՈՒՍԻԱ

Նաւատորմը.— Նոր նաւահանգիստներ.— Նպաստներ.— Կղերականութիւնը.— Նոր ձեւ զրահաւորներ.— Կամաւոր նաւատորմը։

Բեդերպուրկի լրագիրները կ'ըսեն թէ մօտերս Խաղաղական Ովկէանոսի ուղեւորելիք նաւաբաժինը Վիրէնիուս գերծովակալին հրամանատարութեանը տակ պիտի դրուի։

—Առեւտրական նաւերու եւ նաւահանգիստներու ընդհանուր վարչութիւնը կ'ուսումնասիրէ Սուխումի ու Թէմրիւքի առջեւ նոր նաւահանգիստներ շինելու խնդիրը։ Մտադրութիւն կայ նաեւ մեծապէս ընդարձակել Ռեվալի նաւահանգիստը։

—Ռուս կառավարութիւնը յարմար դատեց փոխատուութիւններ ընել այն նաւատէրերուն որոնց նաւերը օտար ջուրեր կ'երթեւեկեն ռուսական դրօշի տակ։ Այդ փոխատուութեանց պայմանաժամը շատ երկար պիտի ըլլայ եւ տոկոսն ալ աժան։

—Բեդերպուրկի լրագիրները կ'ըսեն թէ Ռուսիոյ բարձրաստիճան կղերականութիւնը կը բաղկանայ երեք մետրապոլիտէ, 15 արքեպիսկոպոսներէ եւ 105 եպիսկոպոսներէ։

—Ինչպէս կը յիշուի, ժամանակին բաւական աղմուկ յարուցին զրահապատ այն երկու կլոր եզերապատ նաւերը զոր Բոբով ծովակալը յղացած էր, եւ որ շինուեցան 1873-1875։ Ատոնց անուններն են Ամիրալ Բոբով ու Նովկորոտ։ Նիքոլայէվէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, այդ երկու մարտանաւերուն անունները պիտի հանուին նաւատորմին ցանկէն, վասն զի անգործածելի նկատուած են։

—Կամաւոր նաւատորմին երկու խոշոր շոգենաւերը՝ Մոսքվա եւ Քերսոն, որոնք Ծայրագոյն Արեւելք գացին, եւ զորս ռուս կառավարութիւնը գնեց, Խաղաղականի նաւատորմին պիտի միանան։ Ատոնք ունին նոր ձեւ կաթսաներ եւ ամէն կերպով սպառազինուած են՝ իբրեւ զինուորական փոխադրանաւ։ Քերսոն ունի 10,225 թոնօ տարողութիւն, 13,000 ձիու ոյժով մեքենայ եւ ժամը քանի հանգոյց արագութիւն։ Մոսքվա՝ 11,700 թոնօ եւ 16,500 ձիու ոյժով մեքենայ։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Նոր Պապը.— Քաղաքականութիւնը.— Ֆրանսա.— Լեոն ԺԳ ի ճարտարութիւնը.— Գ. Լուպէի այցելութիւնը։

Տեպարն Հռոմի թղթակիցը կը հաղորդէ Նոր Պապին երկու մտերիմներուն յայտարարութիւնները՝ Պիոս Ժ.ի քաղաքական հակումին եւ Ֆրանսայի նկատմամբ ունեցած զգացումներու մասին։ Այդ երկու մտերիմներն են Լամպարտի քոլէժին մեծաւորը որուն հայրը եղաւ Սարթօ կարտինալը, պապական ընտրութեան ժողովին երթալէ առաջ, եւ անոր քարտուղարը՝ Մոնսէնեօր Պրէսան։ Այդ երկուքը ըսեր են.—«Պապը գերազանցապէս կրօնական է. քաղաքական խնդիրներով այնքան չզբաղիր, թէեւ կը խոստովանի թէ առանց ալ պէտք է նկատառութեան առնէ։ Սքանչացող մըն է Լէոն ԺԳ.ի, որուն ոգիին նմանցնել կ'ուզէ իրենը։ Ուրեմն ապահով պէտք է ըլլալ թէ անոր աւանդութիւնները անվթար պիտի պահէ։ Ժողովրդական շրջանակներէն ելած ըլլալով, այնպէս կը նկատէ թէ պաշտօն ունի զարգացնել ու գործադրել քրիստոնէական հանրապետութեան խնդիրները, ինչ որ իր նախորդը ընդնշմարել տուած էր միայն։ Պիոս Ժ.ի խանդը ու հեզնական ոգին ունի, նաեւ օրտի յատկութիւնները. միանգամայն Լէոն ԺԳ.էն ժառանգած է 1878էն մինչեւ այսօր անդի ունեցած դէպքերու փորձառութիւնը։ Նախկին Սարթօ կարտինալը որ միշտ լաւագոյն յարաբերութիւններ ունեցած է Լէոն ԺԳ.ի արտաքին գործոց նախարարին հետ, պապական ընտրութեան ժողովին մէջ Ռամբոլլա կարտինալին քուէ տուաւ։ Նոր Պապը կ'ըսէ թէ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնին կոչուելիք կարտինալը, ո՛վ որ ալ ըլլայ, պէտք է հետեւի Ռամբոլլա կարտինալին գծած շաւղին, առանց փոխելու։» Մոնսէնեօր Պրէսան ալ ըսաւ թէ Պիոս Ժ. անկեղծ եւ սքանչացող բարեկամ մըն է Ֆրանսայի։ Անցեալ օր Վատիկանի պարտէզներուն մէջ կատարուած պտոյտի մը պահուն Պապը ըսեր է մոնսէնեօր Պրէսանի թէ պէտք է «Ֆրանսա-երկիրը» զանազանել «Ֆրանսա-կառավարութենէն», յարելով որ նախարարութիւնը կը փոխուի, սակայն ժողովուրդը անկեղծապէս կաթոլիք ու կորովամիտ կը մնայ, զոր Եկեղեցին պէտք չէ ու չի կրնար զանց առնել։ Պապը ըսեր է նաեւ թէ կաթոլիկ Ֆրանսայի համար լաւագոյն օրը հեռու չէ։ Այդ պատճառով Պիոս Ժ.ի երկու մտերիմները համոզուած են թէ, ինչ որ ալ պատահի Ֆրանսայի մէջ, Վատիկան, Պիոս Ժ.ի օրով, համբերութեամբ պիտի սպասէ դէպքերուն եւ բնաւ պիտի չձեռնարկէ այն տեսակ միջոցներու, որոնք կրնան դաժանացնել դէպքերու ընթացքը։ Վերջապէս Ռամբոլլա կարտինալին քաղաքականութիւնն է որ պիտի շարունակէ Վատիկանի մէջ։

— Հռոմէն կը հեռագրեն ուրբաթ օրուան թուականով թէ նոյն օրը Ռամբոլլա եւ Մոչչենի կարտինալները Պապին ներկայանալով յանձներ են իրենց տեղեկագիրը՝ Լէոն ԺԳ.ի յարկերէն գտնուած հարստութեան մասին։ Լէոն ԺԳ.ի սենեակին անտուկներուն մէջ գտնուեր են երեք միլիոն ֆր.ի ոսկեդրամ. ամէն երկիրներու դրամներէ. նաեւ մեծաքանակ թանկագին քարեր՝ ամբողջ աշխարհի կաթոլիկներուն կողմէ նուիրուած։ Ս. Պետրոսի լուման, որ Լէոն ԺԳ.ի մահուան ատեն քառասուն միլիոն ֆր. էր, այդ կերպով քառասուներեք միլիոնի բարձրացած է։

— Մասնաւոր լուրերու նայելով Վատիկանի ֆրանսական դեսպան Գ. Նիզար նորէն բանակցութեան սկսեր է Վատիկանի հետ՝ Հանրապետութեան նախագահ Գ. Լուպէի կողմէ Իտալիոյ թագաւորին եւ Պապին տրուելիք այցելութեան համար։ Պիոս Ժ. բնաւ դժուարութիւն պիտի չյարուցանէ այդ առթիւ. միանգամայն թոյլ պիտի տայ կաթոլիկ ուրիշ վեհապետներու Հռոմ երթալ եւ այցելել Վատիկանը ու արքայական պալատը։ Տեսակցութիւններու պահուն Պիոս Ժ. յայտարարեր է թէ դիւանագիտական կարգ մը կերպերներ պէտք է դադրին։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Ելմտացոյցը.— Լորտ Համիլթընի յայտարարութիւնը.— Ռուսիոյ ընթացքը.— Հնդիկ զինուորները։

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին վերջին նիստին մէջ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, Հնդկաստանի նախարար Լորտ Համիլթըն, Հնդկաստանի ելմտացոյցը ներկայացնելու առթիւ, նախ յայտարարեց թէ այդ երկրին անտեսական ու ելմտական կացութիւնը ընդհանուր կերպով գոհացուցիչ է։ Լորտ Համիլթըն յիշեց այն առաջարկութիւնը թէ անգլիական զինուորներ զրկուին հարաւային Ափրիկէ՝ միայն կերպով հոն կենալու համար։ Հնդկաստանի նախարարը այդ առթիւ ըսաւ թէ պատերազմական նախարարին այդ մասին պատրաստած ծրագիրը ամէն կերպով լաւ հասկցուած չէ։ Այդ առաջարկութեան դէմ եղած բողոքները առաջ եկան այն ենթադրութենէն թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը Հնդկաստանի կառավարութենէն պիտի պահանջէ վճարել այն գումարը զոր ինք պիտի հատուցանէ։ Լորտ Համիլթըն ըսելէ յետոյ թէ սարկա(?) սխալ մըն է, յարեց.—«Ռուսիոյ յառաջխաղացութիւնը կեդրոնական Ասիոյ մէջ ընդունուած եւ ծանօթ իրողութիւն մըն է. Ռուսիա միշտ իր դիրքը զօրացուցած է այդ կողմերը։ Կատարելապէս համամիտ եմ վախճանեալ Լորտ Պիքընսֆիլտի որ կ'ըսէր թէ կեդրոնական Ասիան բաւական ընդարձակ է՝ գոհացնելու երկու ազգերուն ձեռնարկները եւ հետեւաբար բնաւ նախանձ չեմ զգար Ռուսիոյ յառաջխաղացութեանը համար։ Իրողութիւն մը կայ, սակայն, թէ պատասխանատու որ եւ է նախարար պէտք է գիտնայ՝ այն է թէ Ռուսիա մեծապէս աւելցուցած է իր զինուորական շարժուն միջոցները։ Իր պաշտօնին գիտակից իւրաքանչիւր ազատ պարտաւորուած է ընդունիլ թէ կարգ մը պատահականութեանց մէջ պէտք է Հնդկաստան դրկել բազմաթիւ զինուորներ. այդ խնդիրը ներկայ տարուան մէջ բաւական քննուեցաւ։ Զինուորական ու նաւային իշխանութիւնները միաձայնութեամբ սա կարծիքը ունին թէ կարելի է այն տեսակ պարագաներ պատահին, որով Անգլիոյ Հնդկաստան զինուորներու փոխադրութեան ապահովութիւնը կարելի չըլլայ երաշխաւորել, մինչդեռ ծովային նախարարութիւնը յայտարարած է թէ կրնայ երաշխաւորել հարաւային Ափրիկէէն Հնդկաստան զինուորներուն փոխադրութիւնը։ Հետեւաբար ողջմտութեան համապատասխան է անգլիական զինուորներուն հարաւային Ափրիկէ գտնուիլը եւ կը ցաւիմ որ հնդիկ կառավարութիւնը համակարծիք չէ այս մասին։» Լորտ Համիլթըն յարեց թէ հնդիկ կառավարութենէն այդ մասին զեկոյցի մը կը սպասէ, սակայն փոխարքան ու Լորտ Քիչներ կը հաւանին նոյն ծրագրին. անոր իրականացումը պիտի չաւելցնէ պատերազմական նախարարութեան ծախքերը, աւելի այն քանակութենէն զոր պատրաստ է ընել՝ զինուորական այդ պահեստը Հնդկաստանի կառավարութեան տրամադրութեանը տակ դնելու համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկարակեաց մարդ մը.— Հոտոտելիքը ամէն տեղ միեւնո՞յն է։— Թուղթէ սիկառներ.— Բանտերը Մ. Նահանգաց մէջ.— Ո՞րչափ գարեջուր կը խմուի.— Պիոս Ժ. եւ իր քուերը(?).— Մուրացկաններու սէնտիքան։

Անգլիական բժշկական Լանսեթ լրագրին կատարած հետազօտութեան համաձայն, մօտ ժամանակներու ամէնէն տարիքոտ մարդը եղած է Սան Սալվատորցի խառնածին մը՝ Միքայէլ Սոլիս անուն, որ 1878ին կ'ըսէր թէ հարիւր ութսուն տարեկան էր ինք։ Արդարեւ իր ստորագրութիւնը կը տեսնուի 1712էն թուագրուած վաւերագրի մը վրայ։ Ութսուն տարեկան բժիշկ մըն ալ կը ճանչնար զայն իբր հարիւրամեայ, մինչ ինք տղայ էր տակաւին։ Այդ բժիշկը կը հաւաստէ թէ այդ երկարակեաց մարդը 1895ին կ'ապրէր տակաւին։ Քանի մը տարի միայն կը պակսէր՝ երկհարիւրամեայ ըլլալու համար։ Կը պատմուի թէ այդ երանելի մարդը օրը մէկ անգամ կը ճաշէր, այն ալ պաղ ու անուշիկ կերակուրներ կ'ուտէր։

—Պորնէոյի մէջ ճամբորդող Թնգլանի(?) մը նկարագրելով կղզեխաւմին(?) ապանական(?) դասակարգին պատկանող կիներուն բնակարանները, անհաւատալի կերպով աղտոտ կը գտնէ զանոնք։ Այդ բնակարանները շինուած են ցիցերու վրայ։ Տուներու տախտակամածին վրայ, որուն մէջէն լոյսը կ'երեւայ, ամէն տեսակ աղտոտութեանց դէզեր կան, որոնց գարշելի հոտ մը կը ծաւալեն ամբողջ բնակարանին մէջ։ Սակայն անեցիները անհանգիստ չեն ըլլար, որոնք հոտոտելիքէ բոլորովին զուրկ ըլլալ կը թուին։ Նուազ քաղաքակիրթ ազգերը մասնաւորապէս կը փնտռեն այն կարգի բաներ, որոնց հոտը նողկալի կը թուի մեզի։ Բաւական տեղը կը փնտռուին վայրենիներու ինչպէս նաեւ քաղաքակրթուած ու այլասերած ընկերութեանց կողմէ։ Բայց սորկա(?) պատճառ մը չէ որ վայրենիները չատ նուրբ հոտոտելիք մը չունենան միեւնոյն ատեն։

—Յաճախ խօսուած է թուղթին զանազան գործածութեանց վրայ, որուն միջոցով վակոնի անիւներ, տուներ, նաւակներ կը շինեն, բայց մինչեւ հիմա անով սիկառ չէր շինուած։ Արդ՝ Նիւ-Եորքի մէջ գործարան մը կայ, որ աճուրդին(?) չափեր կ'ընէ այդ սիկառներուն համար մասնաւոր թուղթեր պատրաստելով։ Ահա ինչպէս կը պատրաստուի։ Թուղթի թերթեր կը խորտուհին(?) ծխախոտի հոյլով լեցուած նկուղներու մէջ։ Յետոյ մամուլներու տակ կը ճնշեն, բնական թերթերու վերածելով զանոնք։ Նաեւ ցցուածքներ առաջ կը բերեն անոնց վրայ, պատրանքը կատարեալ ընելու համար։ Ծխախոտի սիրահարները սքանչելի(?) կը գտնեն այս նորօրինակ սիկառները։

—Ուաշինկթընէն Մորնինկ Լիտըրի ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ մեծ յուզում կը տիրէ Միացեալ Նահանգաց հարաւային նահանգներուն մէջ, սպիտակամորթ մանկամարդ աղջկան մը կրած խոշտանգումներուն համար Նիւ-Օրլէանսի բանտին մէջ։ Մանկամարդ աղջիկը փուճ պատճառներով մը բանտարկուած ու խարազանի պատժին ենթարկուած էր։ Այդ միջադէպին առաջ բերած դայթակղութեան հետեւանքով քննութիւն մը բացուեցաւ Լուիզիանայի նահանգին բանտային դրութեան նկատմամբ։ Այս քննութենէն երեւան ելաւ թէ Մ. Նահանգաց բանտերու մեծագոյն մասին մէջ բարբարոսական դրութիւն մը կը տիրէ։ Հազարաւոր սպիտակամորթերու կողմէ ստորագրուած խնդրագիր մը մատուցուեցաւ Ռուզվէլթ նախագահին, բանտերու վիճակը բարւոքելու համար։ Նիւ-Օրլէանսի բանտին անօրէնը, ուր բանտարկուած էր մանկամարդ աղջիկը, պաշտօնէ հեռացուեցաւ(?), վախնալով որ Լինչի օրէնքին կ'ենթարկուի։

— Վերջերս լրագիրները կը պատմէին թէ գերման պաշտօնատար մը 53 գաւաթ գարեջուր խմած էր, իրիկուան ճաշէն յետոյ։ Այս պատմութիւնը, իրաւ կամ սուտ, հետաքրքրաշարժ բանավէճ մը առաջ բերաւ կարգ մը գերման լրագիրներու միջեւ։ Ատոնք եղան քննադատեցին այդ պաշտօնատարին անկարգութիւնը, ոգելից ըմպելի խմելու մասին։ Կ'առարկեն թէ 53 գաւաթը հազիւ 10 լիթրօ կը կշռէ եւ թէ կարելի է տակէ աւելի խմել։ Օրինակները շատ են. ուսանող մը տասնըմէկ լիթրօ գարեջուր խմած է։ Օրագրող մը կը պատմէ թէ ծննդեան տարեդարձի մը առթիւ չորս հրաւիրեալներ վաթսուն լիթրօ գարեջուր կուլ տուած են, այսինքն տասնըհինգ լիթրօ մէկ հոգիի համար։ Այդ հրաւիրեալները սակայն ստիպուեցան կանգ առնել կէս գիշերին, գարեջուրի չգոյութեան պատճառաւ։

— Պիոս Ժ. Պապի կեանքին մէջ ինը թուանշանը մեծ դեր խաղացած է։ Ինը տարի կղերանոց յաճախած է, ինը տարի երէց եղած է Թոմպոլոյի մէջ, ինը տարի փոխանորդ Թրէվիզէի մէջ, ինը տարի եպիսկոպոս Մանթուի մէջ, ինը տարի՝ արքեպիսկոպոս եւ ինը տարի՝ կարտինալ։

—Առեւտրական սէնտիքաներու համբաւաւոր կազմակերպիչը, Գ. Բիրբընդ(?) Մորկան, օր մը գնցուկներ(?) հագած մարդ մը կ'ընդունի, որ մասնաւոր տեսակցութիւն մը խնդրէ։ Ամերիկացիները ոչ մէկը կ'արհամարհեն, խորհելով թէ այսօրուան աղքատը կրնայ վաղը միլիոնատէր մը ըլլալ։ Ուստի Գ. Մորկան ընդունեցաւ իրեն ներկայացող պարոնը, բայց իր սովորութեան համաձայն, խնդրեց որ կարելի եղածին չափ շուտ պատմէ խնդիրը։ Այն ատեն մարդը սկսաւ պատմել.—«Պարո՛ն, ես արհեստով մուրացկան մըն եմ, ինչպէս կ'երեւայ հագած զգեստներէս. պաշտօնակիցներս եւ ես բաւական լաւ գործ կը տեսնենք, բայց օտարներու մրցակցութիւնը կը սահմանափակէ մեր շահերը։ Անկէ զատ մեր մէջը չենք համաձայնիր, ինչ որ արգելք կ'ըլլայ մեր թշուառութիւնը իմաստուն կերպով մը բաժնելու Նիւ-Եորքի զանազան թաղերուն մէջ։ Մեր ամբողջ արհեստակցութիւնը դէպ ի Պրատուէյ կ'ուղղուի, եւ երեսի վրայ կը ձգուին միւս արուարձաններն ու փողոցները։ Ասոր հետեւանքը սա կ'ըլլայ որ հարուստ եւ պարապ անցորդները, ամէն քայլին կոյրի մը — մեր մէջ ամէնէն աւելի փնտռուած տկարութիւնը կուրութիւնն է — հանդիպած ատեն, կը ձանձրանայ ողորմութիւն տալէ եւ ա՛լ ձեռքը գրպանը չի տանիր։ Միւս կողմէ տուներէն մուրալու սովորութիւնը լաւ մը կազմակերպուած չէ։ Հոս միլիոնատէրին համբերութիւնը կը սպառի։ Պարոն, ընդմիջեց, այս պատմածնիդ շատ հետաքրքրաշարժ է, բայց ինծի...—Ներեցէք որ ըսեմ, այս վիճակին մէջ, խորհեցայ որ եթէ կարենայինք մէկտեղ հաւաքել բոլոր մուրացկանները, ընկերակցութիւն մը կազմել, վարել զայն եւ անոնց միջեւ հաւասար կերպով բաժնել բոլոր շահերը, արդիւնքը շատ լաւ պիտի ըլլար. շատ չանցած հզօր եւ յարգելի արհեստակցութիւն մը պիտի ըլլայինք. մէկ խօսքով կ'ուզենք մուրացկանութեան սէնտիքա մը կազմել, ուստի ձեր փորձառութեան կոչում կ'ընեմ, որպէս զի օգնէք մեզի այս ծրագիրը գլուխ հանելու համար։» Գ. Մորկան թօթուեց այցելուին ձեռքը ու ըսաւ թէ հարկ է դաժը(?) պիտի խորհի։ Այդ միջոցին Ատլանտեանի շոգենաւին սէնտիքան ժամանակ չէր ձգեր Մորկանի՝ ուրիշ գործերով զբաղելու։ Յետոյ ուրիշ աւելի կարեւոր գործեր ելան, եւ թերեւս հիմա մոռցած ալ է մուրացկաններու սէնտիքան եւ իր խոստումը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Էնկիւրիի նահանգին վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Պրուսայի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազ Իսմայիլ Հագգը պէյ, որուն յաջորդեց Հալէպի նահանգին վերաքննիչ ատեանին նախորդ ընդհանուր դատախազ Թէվֆիգ էֆ.։

ՄԱՆԱՍՏԸՐԷՆ կը հեռագրեն թէ նոր կուսակալ Հազիմ պէյ երեքշաբթի օրը Մանաստըր ժամանելով իր պաշտօնին ձեռնարկեր է։

—Սէրվէթ կ'իմանայ թէ Գ. զօրաբանակին հրամանատար Խայրի փաշա, շրջանին զօրագունդերու հրամանատար Սիւլէյման փաշա եւ Սէլանիկի դատական քննիչը Սէլանիկէն Մանաստըր գացեր են։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ նախարարապետ Գ. Ռալլի, օտար դեսպաններուն հետ տեսակցելու պահուն, խստիւ պախարակեր է պուլկար աւազակներու արարքը՝ որոնք պալքանեան թերակղզիին խաղաղութիւնը կը վրդովեն։ Գ. Ռալլի գովեր ու գնահատեր է օսմ. կառավարութեան ձեռք առած ազդու միջոցները՝ զսպելու նոյն ապստամբներու խումբերը։ Յունաստանի նախարարապետը յարեր է թէ քիչ ատենէն կարելի պիտի ըլլայ բոլորովին զսպել այդ չարագործները։

ԿԱՅՍ. ԲԱՐԵԿԻՆՆԵՐԸ հաղորդուեցան Բ. զօրաբանակին (Էտիրնէ) հրամանատար Արիֆ փաշայի եւ նոյն զօրաբանակին ֆէրիգներուն։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.— Ռումանիոյ գահաժառանգ իշխանուհիին մանչ զաւակ մը ծնելուն առթիւ, Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ռումանիոյ թագաւորին որ շնորհակալութեան հեռագրով մը պատասխանեց։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Սինոպի կառավարիչ Թէվֆիգ փաշա, անցեալ յունուար ամսուն, ոստիկան-զինուորներու եւ ուրիշներու հետ Կէրզէ գիւղաքաղաքը գացած էր՝ ձերբակալելու նշանաւոր աւազակ Ալիճանօղլը Օսման, Փօճապաշ Լօմէքը, Հաւզալը Շայիպ ու ընկերները՝ որոնք քանի մը տարիէ ի վեր կ'ասպատակէին Սինոպի գաւառին մէջ։ Կէրզէի մէջ զանազան գումարտակներ կազմուելով ատոնք սկսած էին այդ աւազակները խստիւ հալածել։ Իմացուելով որ աւազակներէն մէկ մասը Կէրզէի մէջ դէպ ի Կիւսէֆիթ(?) անուն տեղ գացած են, ոստիկան-զինուորները անոնց հետամուտ եղեր եւ վերջապէս դերբուկ տեղ մը գիշեր ատեն աւազակներուն հանդիպեր են։ Աւազակները զէնքի դիմելով, ոստիկան-զինուորներն ալ փոխադարձաբար պատասխաներ են, որով աւազակապետ Օսման սպաննուեր, իսկ միւսները ձիերնուն կոյտերէն ու գիշերուան մթութենէն օգտուելով փախեր են։ Հալածումները շարունակուելով, աւազակներէն Փոճապաշ Մէհմէտ ու Հաւզալը Շայիպ ուզեր են անձնատուր ըլլալ եւ ներման արժանանալ։ Աւազակներու հետ կատարուած ընդհարումին ատեն Զէքերիա պէյ վիրաւորուեր ու մեռեր է։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով հրամայեց Զէքերիա պէյի կնոջ՝ հարիւր ղրուշ եւ մօրը ու զաւկին հարիւր յիսուն ղրուշ ամսաթոշակ յատկացնել ելմտական գանձէն. նաեւ Իֆթիխարի չքանշան շնորհած է Զէքերիա պէյի եղբօրը՝ Հասան պէյի եւ Վրացիներու երեւելիներէն Սիւլէյման ու Հասան աղաներու, ինչպէս նաեւ չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Աղազատէ Հասան աղայի՝ իրենց մատուցած բարուք ծառայութիւններուն իբրեւ վարձատրութիւն։ Կայս. այդ հրամանները ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ հաղորդուեցան Գասթէմունիի կուսակալութեան, որուն իրաւասութեանը տակ կը գտնուի Սինոպ գաւառը։ Նոյն նախարարութիւնը ծանոյց նաեւ կուսակալութեան՝ չընդունիլ վերոգրեալ աւազակներէն Փոճապաշ Լօմէքի ու Հաւզալը Շայիպի առաջարկութիւնը՝ ներման արժանանալու մասին, այլ խստիւ հալածել զանոնք, ձերբակալել եւ օրինական պատիժին ենթարկել։ Կուսակալութիւնն ալ ըստ այնմ հարկ եղած հրահանգը տուաւ Սինոպի կառավարիչին։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ հասոյթները աւելցնելու եւ մաքսանենգութեանց առաջքը առնելու համար կազմուած յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ վերատեսուչ Նազիֆ փաշայի նախագահութեամբ։

—Գաւառները ղրկուելիք քննիչ պաշտօնեաներուն ընտրութեանն ալ ձեռնարկուած է։ Մաքսային վերատեսչութեան մէքթուպճի Շէվքէթ պէյ եւ քննիչ Հիլմի պէյ՝ Իզմիրի, Իսքէնտէրունի, Մէրսինի ու Պէյրութի մաքսատանց գործառնութիւնները պիտի քննեն. իսկ մաքսային խորհուրդին անդամ Բաղըպ պէյ ու Կ. Պոլսոյ մաքսատանց քննիչ Նուրի պէյ ալ՝ Սէլանիկի ու շրջականերուն։

— Այսօր մաքսային պետական պաշտօնեաներու պետը պիտի զբաղի՝ պահապան պաշտօնեաներէն անկարողները հանգստեան կոչելու եւ անոնց տեղ նորեր ընտրելու խնդրով։

— Վերատեսուչ Նազիֆ փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը նկատողութեան առաւ մաքսային խորհուրդին անդամ Շէվքէթ պէյի ներկայացուած տեղեկագիրները՝ Պոլսոյ օտար ու ներքին ապրանքներու, մրգեղէններու եւ Սիրքէճիի մաքսատանց մասին։ Յանձնաժողովը որոշեց գործադրել նոյն տեղեկագիրներուն քանի մը կէտերը։

— Երէկ ալ քննուեցան Պոլսոյ ու Ղալաթիոյ մաքսատուները։

— Մաքսատան պաշտօնեաներէն ընդամէնը յիսունըհինգ հոգի հանգստեան պիտի կոչուին եւ ատոնց տեղ անձեռնակ պաշտօնեաները պաշտօնի պիտի կոչուին։

ՆԵՐՈՒՄ.— Քոմանովայի (Գոսովա) Պէքթաշլը Զիյր գիւղէն Կէորկի Միմքօ որ մարդասպանութեան համար վեց տարի առաջ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած ըլլալով Պասրոյի(?) բանտը կը գտնուի, անբուժելի ու տարափոխիկ հիւանդութենէ մը տառապելուն համար բարձրագոյն ներման արժանացաւ, որպէս զի մասնաւոր տեղ մը դարմանուի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, առջի գիշերը, դեսպանատան Ենիքէօյի ամարանոցին մէջ տրուած հացկերոյթին ատեն Պարոն ֆոն Քալիչէ բաժակ պարպեց Վեհ. Սուլթանին եւ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր կենացը։ Այդ միջոցին նուագածուները հնչեցուցին Համիտէ քայլերգը ու Աւստրիոյ ազգային երգը։ Դեսպանատան քարափին վրայ ինչպէս նաեւ պ-հակաճանին(?) ու Լոյտի Տաֆնէ շոգենաւին մէջ լուսավառութիւններ ու հրախաղութիւններ կը կատարուէին։ Լոյտի Ընկերութիւնը Տաֆնէի մէջ հացկերոյթ մը տուաւ գաղութականութեան մէկ քանի անդամներու եւ Լոյտի գլխաւոր պաշտօնեաներուն։ Դեսպանատան հացկերոյթէն ետքը, դեսպանատան խորհրդականը եւ ուրիշներ այցելեցին Տաֆնէ շոգենաւը, ուր չքասեղան մը պատրաստուած էր։

ՏՈՎԱՅԻՆ Խորհուրդին նախագահ Մէհմէտ փաշայի ամսաթոշակը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, տասը հազար ղրուշի բարձրացաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն, որ հիւանդութենէն ապաքինելէ ետքը Գերմանիա գնաց արձակուրդով, բոլորովին բժշկուեր է եւ երկուշաբթի Կ. Պոլիս կը սպասուի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՆԵՐ.—Անգլիոյ պաշտօնաթերթը սա անուանումները հրատարակեց.— Գ. Ռոպերթ Ուիւնթէմ(?) Կրէվիս ընդհանուր հիւպատոս կարգուած է Սէլանիկի, Մանաստըրի, Եանիայի ու Գոսովայի նահանգներուն եւ Սէլանիկ պիտի բնակի։ Գ. Ալֆրէտ Ուիլիէմ Հօմաըտ՝ ընդհանուր հիւպատոս Կրէտէի։ Գ. Ճօրճ Չըրչիլ՝ արեւելեան քարտուղար Թէհրանի անգլիական դեսպանատան մէջ։ Գ. Հէրպէրթ Ռիչարտս դեր-հիւպատոս Թէհրանի եւ Գ. Թոմաս Ճօրճ Կրահամ դեր-հիւպատոս Շիրազի։

ՊԱՂՔԵՍԵՐԻ մէջ, կիրակի գիշեր, Պէլէտիէ խանին տակը գտնուած կառագործի մը խանութէն հրդեհ ծագելով, այդ խանը եւ տասներկու խանութներ այրեր են։ Կրակը սկսեր է երկաթագործ Սարգիսի խանութէն ելած կայծերէն՝ կառագործի խանութին փայտի տաշեղները բռնկելէն։ Պրուսայի կուսակալութիւնը գրեր է Գարասիի կառավարիչին՝ փութով քննութիւն կատարել եւ արդիւնքը ու վնասներու աստիճանը տեղեկագրել։

ԱՆՁՆԱՏՈՒՐՈՒԹԻՒՆ.— Մալիւմաթ կ'իմանայ թէ Մանասըրի(?) մէջ տասնըհինգ աւազակներ, եղած ճնշումներուն չկրնալով դիմանալ, անձնատուր եղած են։

ՔՆՆԻՉ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ.— Ելմտական խորհուրդին անդամ Պէտրի պէյ, որ Գասթէմունիի ու Տրապիզոնի նահանգներուն ընդհանուր գործառնութիւնները պիտի քննէ, քանի մը օրէն ճամբայ կ'ելլէ։

— Ելմտական Խորհուրդին անդամ Նուհիտ(?) նոյն պաշտօնով Իզմիր ժամաներ է։

ՊԷՐՈՒԹԻ նահանգին բժիշկներուն թիւին վրայ տասը բժիշկներ ալ աւելցան Հալէպի ու Սուրիոյ նահանգներուն մէջ երեւան ելած քոլերային դէմ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։

ԹԸՐՍԱՆԷԻ հիւանդանոցը պիտի նորոգուի եւ վիրաբուժական գործողութեանց սրահն ալ վերջին դրութեանց համապատասխանող վիճակի մը պիտի վերածուի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Նամակատունը, կ'ըսէ Լ. Հէրըլտ, որ ռուսական շոգենաւային ընկերութեան գործակալութեան հետ կը գտնուի, եւ որ միայն Ռուսիայէն բերուած եւ հոն ղրկուելիք թղթատարական պայուսակները կ'ընդունի, Ղալաթիա փոխադրուելով պիտի կազմակերպուի օտար միւս նամակատուններու ձեւին վրայ։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիին 31րդ շաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար եղած է Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլոմէթր) 9599 ֆր. նախորդ տարիէն 1532 պակաս եւ միւս շաբաթներէն ալ 3786։ Էսքիշէհիր-Գոնիայի գիծ (445 քիլոմէթր) 3302. նախորդ տարիէն 1772 պակաս եւ միւս շաբաթներն ալ 981։

— Անատոլուի երկաթուղիին Ընկերութիւնը արմտիքներու փոխադրութեանց գիները զեղչած է եւ նոր սակացոյց մը պիտի հրատարակէ որ կայս. գահակալութեան տարեդարձին օրէն սկսեալ պիտի գործադրուի։

ԳԱՏԸՔԻՒՂԻ ոստիկանապետ կարգուեցաւ Սկիւտարի ոստիկաններու ժողովին անդամ տարօքին(?) գոմիսէր Իպրահիմ էֆ.։

ՊԱՂ. ՕԴԻ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐՈՒ արտօնատէր Գ. Պէյքըր, աղերսագիր մը մատուցանելով առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, յայտարարեց թէ Պոլսէթի(?) իր ստորոյթ(?) մթերանոցներուն մէջ զանազան ապրանքներ կը պահէ, արտօնութիւն մը՝ որ իրեն միայն կը վերաբերի եւ հետեւաբար պէտք է արգիլել։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄՆԵՐ.— Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Օսմ. Պանքային մէջ պահուած եւ Մալիէի գանձուն վերաբերեալ եօթը հազար հինգ հարիւր ոսկինոց վեղնոցները(?) արդիւնքն Փաղերանոցին(?) մէջ մէճիտիէի մէկ ու երկու ղրուշնոցներու պիտի վերածուին։

ԿԱՅՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ տնօրէնութիւնը նկատելով որ ներկայ շէնքը անբաւական է պարունակելու բոլոր հնութիւնները որոնք հիմա ամբարներու մէջ կը պահուին, խնդրեց ձեռնհաս պաշտօնարանէն որ յաւելուածական շէնք մը կառուցուի։

ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Գերմանիոյ դեսպանատունը Բ. Դուռնէն արտօնութիւն խնդրեց Գատըգիւղի Օսման Աղա թաղը գերման վարժարան մը կառուցանել՝ հոն բնակող Գերմաններու եւ Անատոլուի երկաթուղիին պաշտօնեաներուն տղոցը համար։ Այդ վարժարանը մէկ ճիւղը պիտի ըլլայ Բերայի գերմանական մեծ վարժարանին։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ հաստատուելիք տեղական բերքերու եւ արդիւնաբերութիւններու ցուցահանդէսին տեղը որոշուած ըլլալով, ծանուցուեցաւ Այտընի նահանգին ամէն կողմերը որ առաքումները ժամանակին կատարուին։

ՌՕՉԻԼՏՆԵՐԸ.— Պառոն Էտմոն տը Ռոչիլտի Սէլանիկ այցելելուն առթիւ կ'ըսուի թէ Սէլանիկի մէջ ալ Ռոչիլտ ընտանիք մը կայ, որ սակայն շատ աղքատ է։ Այդ ընտանիքին պատկանող այրերը բանուորութիւն ընելով կ'ապրին։ Անոնց ծագումը շատ յայտնի չէ։ Շատ տարիներ առաջ մեռած անոնց մեծ հայրը կը պատմէ եղեր թէ Ռոչիլտ ընտանիքին կը վերաբերի եւ թէ անոնցմէ բաժնուած է արեւելեան երկիրներու մէջ հաստատուելու համար։ Այդ անձը կորսնցուցեր է ամբողջ հարստութիւնը, որով իր ընտանիքը հիմա աղքատ, սակայն քաջառողջ անձերէ կը բաղկանայ։

— Պ. Էտմոն տը Ռոչիլտ ինը հարիւր ոսկի նուիրած է՝ Սէլանիկի աղքատ հրէաներուն բաժնուելու համար։

ԺԱՆՏԱԽՏ.— Աղեքսանդրիոյ մէջ, երեքշաբթի օրը, ժանտախտէ մէկ դէպք

պատահեր է եւ Տիմիթի մէջ ալ երկու։

ՄԱԽՍՈՒՍԻ շոգենաւերուն նորոգութեանը հսկելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ։

—Մախսուսէի վարչութեան հաշիւներուն քննութիւնը աւարտելու վրայ է։

ՊԱՏՐԱՍՏ ԴԵՂԵՐ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանին հրաման տրուեցաւ քննել ու տարրալուծել Եւրոպայէն բերուած կարգ մը պատրաստ դեղերը եւ անոնցմէ առողջութեան վնասակար եղածներու վաճառումը արգիլել։ Այդ որոշման պատճառը այն է թէ այդ կարգի դեղերը թէեւ զարդարուն շիշերու մէջ դրուած են ու փայլուն պիտակներ ունին, սակայն անոնց մէջ կան այն տեսակներ որ առողջութեան կը վնասեն։

ՈՂՈՂՈՒՄ. — Յուլիս 23 ին, ժամը 5 ին Թոսիա քաղաքին մէջ (Դասթէմունի) սաստիկ անձրեւ տեղացեր եւ հեղեղներ գոյանալով շուկային մէջ երկու կամուրջներ եւ տասը խանութներ քանդեր են՝ բոլոր ապրանքները ոչնչացնելով. քանի մը շէնքերու պատերը եւ յիսունէ աւելի խանութներ ուրիշ մասամբ փլեր են։ Նին մը խեղդուեր է. երկու մարդ ալ վիրաւորուեր են։ Եղած վնասը երկու հարիւր հազար ղրուշ կ'ենթադրուի։

ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾ տղան տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց լաթէֆիյէին Ալէքօն որ անցեալները Բերայի Չիչէքճի փողոցին մէջ սպաննած էր Փափազ Քէօբրիւ բնակող ոսկերիչ Մկրտիչը։

ՀԻՆԳ ՂՐՈՒՇԻ ՀԱՄԱՐ. — Էտիրնէ Գաբուի կողմը, երէկ, Իպրահիմ անուն սափրիչ մը, 23 տարեկան, դաշոյնով զարկեր իր քեռայրը՝ Խանուէճի Իպրահիմ 27 տարեկան։ Սափրիչը հինգ ղրուշի առնելիք մը ունէր՝ իր քեռայրէն, զոր պահանջեց. տուէք կռիւ մը ծագեցաւ։ Սափրիչը դաշոյնը քաշելով մխեց իր հակառակորդին անութին տակ։ Վիրաւորը պահակատեղ տարուած պահուն ճամբան մեռաւ։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

ԲԵՐԱՅԻ Պալըք Բազարի կողմը, երէկ գիշեր, սափրիչ Եարկի ու Խալիտ էֆ. ները տեսան հելլենացի վաղեմի չարագործ մը՝ Միքէ որ անցեալները Թէփէ Պաշիի կողմը վիրաւորուած նշանաւոր գող Բանոյի ընկերներէն է։ Ոստիկան Խալիտ էֆ. իսկոյն ձերբակալեց Միքէն, բայց չարագործին ընկերները զայն ազատեցին ոստիկանին ձեռքէն։ Միքէ դաշոյնը քաշելով մխեց Խալիտ էֆ.ի աջ սրունքը ու փախաւ։ Խալիտ էֆ.ի վէրքը կը դարմանուի բժիշկներու կողմէ։ Միքէի ընկերներէն Ալէքօ ձերբակալուեցաւ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՄՈՐԹԻՍՄԱՆ

4 % բերութեան փոխառութեան պարտաթուղթերուն

26րդ վիճակահանութիւն, 1/14 օգոստոս

6201— 6250	9201— 9250
10851— 10900	27351 — 28400
35751— 35800	47501 — 47550
49351— 49400	54401— 54450
89601— 89650	92851— 92900
92901— 92950	100951—101000
107201—107250	114001—114050
116801—116850	117001—117050
123251—123300	125701—125750
128701—128750	129101—129150
131101—131150	136801—136850
144151—144200	146451—146500
147401—147450	156951—157000
165051—165100	177301—177350
187601—187650	195951—196000
196151—197200	201601—201650
208801—208850	220451—220500
224101—224150	226351—226400
243451—243520	245301—245350
245701—245750	246701—246750
255401—255450	258851—258900
264651—264700	266251—266300
267801—267850	276551—216600
277951—278000	284951—285000
289051—289100	303351—303400
311101—311150	312601—312650
322801—322850	324251—324300
326951—327000	345551—345600
348651—348700	361251—361300
364351—364490	367551—367600
370601—370650	384301—384350
388651—388700	390701—390750

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Օսմ. Հանր. Պարտքի Թաղեալ հասոյթներու ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանի աշակերտներուն, թէ նոյն հաստատութեան վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 1/14 երկուշաբթի, եւ դասերը պիտի սկսին նոյն օրը։ Հետեւաբար առաջին եւ երկրորդ դասարանին աշակերտները կը հրաւիրուին նոյն թուականին ներկայ գտնուիլ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին մէջ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

24/0 Օգոս. 1903 5—15

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

1890ի 4% քոնսոլիտէի օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթի աէքերուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1897 սեպտեմբեր 15ին աւարտող կտրօնները, որոնց վճարման համար չեն ներկայացուիր մինչեւ օգոստոս 31 սեպտեմբեր 13, ջնջուած պիտի համարուին։ 4—8

LA UNION ET FHENIX ESPAGNOL

Ֆրանսական Ընկերութիւն ընդդէմ հրդեհի, եւ կենաց եւ արկածներու. գեր գործակալ Շառլ Անեամիտէս, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց Թիւ 114։ 11—15

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ահաւասիկ Խառն Ժողովոյ երէկուան նիստին որոշումները.—

1. Ս. Պատրիարքը տեղեկութիւններ տուաւ թէ Պոլիս գտնուող Ս. Եպիսկոպոսները փափաք յայտնելով խորհրդակցութիւն մը կատարել Մայր Աթոռոյ եւ Ռուսաստանի Հայ. եկեղեցիներու եւ մենաստաններու եւ ուրիշ բարեպաշտական հաստատութեանց բոլոր ստացուածքներու եւ միանգամայն հոգեւոր դպրոցներու խնդրոյն համար, երեքշաբթի օրը իր նախագահութեան ներքեւ գումարուած են Պատրիարքարանի մէջ, եւ այս խնդիրները իր բոլոր պարագաներով եւ լրջօրէն նկատողութեան առնելով ինչ ինչ ձեռնարկներ կատարել յարմար դատած են, եւ հետեւաբար ներկայեց Ժողովին՝ եղած կարգադրութեանց եւ տրուած որոշմանց բանաձեւը։ Խառն ժողովը իր կատարեալ գոհունակութիւնը յայտնեց որոշուած ձեռնարկներու մասին, եւ պարտաւոր համարեց զինքը ի պահանջել հարկին օգնելու իր կողմէ այս ձեռնարկներու արդիւնաւորման համար։—2. Ժողովը Երուսաղէմի վերաբերեալ այլեւայլ խնդիրները նկատողութեան առաւ եւ երկար խորհրդակցութիւններ կատարելով կարեւոր տնօրինութիւններ ըրաւ։— 3. Ս. Հայրապետը կոնդակ մը ղրկած էր որ ի գիտութիւն հաղորդուեցաւ Ժողովին։ Ն. Ս. Օծութիւնը այս կոնդակով իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէր եւ հայրապետական օրհնութիւն կը նուիրէր այն հանգանակներուն համար, որոնք տեղի ունեցան Էջմիածնի հիմնարկութեան 1600 ամեակի տօնին առթիւ։— 4. Կարնոյ եւ Երզնկայի մէջ Կրօն. եւ Քաղ. Ժողովներու ընտրութիւնը կատարուած եւ տեղեկագրուած ըլլալով, Ժողովը անոնց օրինաւորութիւնը հաստատելով վաւերացուց։

— Խառն Ժողովին երէկուան նիստը սովորականէն աւելի երկար տեւեց եւ խորհրդակցութեանց մեծագոյն մասը Երուսաղէմի գործերուն շուրջը դարձաւ։ Ցայտնի է որ վերջին օրերս զանազան նամակներ ու հեռագիրներ հասած էին Պատրիարքարան, լուսարարապետի ընտրութեան դէմ բողոքող։ Միեւնոյն ատեն, ընդդիմադիր վարչապետներէն ոմանք շրջաբերականաձեւ գրեր ուղղած էին Ս. Պատրիարքին, Կրօն. Ժողովի ատենապետ Սրբազաններուն, Քաղ. Ժողովի Նախագահ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեանի եւայլն։ Բոլոր այս գրութիւնները, որոնք դիզուած էին Խառն Ժողովի սեղանին վրայ՝ կարդացուեցան ու նկատողութեան առարկայ եղան։ Մասնաւորապէս իրենց տեսութիւնները պարզեցին Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. եւ Նորատունկեան էֆէնտի։ Ժողովին մեծամասնութիւնը համակերպելով Վարչութեան այս երկու գլխաւոր անդամներուն տեսութեանց, որոնց անկողմնակալութեանը վրայ տարակոյս չի կայ, որոշուեցաւ քննութիւն մը կատարել տալ լուսարարապետի ընտրութեան եղանակին վրայ — որ գլխաւոր փաստը կը կազմէ բողոքողներուն — ինչպէս նաեւ լուսարարապետին անցեալ պաշտօնավարութեանը մասին եղած ամբաստանութեանց վրայ։ Ի հարկին, Պատրիարքարանի կողմէ կ. Պոլիս պիտի հրաւիրուին ընդդիմադիր միաբաններու մէկ քանին, բերանացի բացատրութիւններ առնուելու համար, որպէս զի հնար ըլլայ միանգամ ընդ միշտ վերջ մը տալ Ս. Յակոբեանց վանքին խաղաղութիւնն ու կարգաւորութիւնը խանգարող ցաւալի միջադէպներուն, որոնք պարբերաբար կը կրկնուին ժամանակէ մը ի վեր։ Խառն Ժողովի երէկուան նիստի որոշման համաձայն՝ պիտի գրուի Երուսաղէմ, որպէս զի վանքին ատենամեայ հաշիւները քննուին եւ արդիւնքը ծանուցուի։

—Երուսաղէմէն կը հաղորդեն թէ վանքին ելմտական տեսուչ Տ. Ղեւոնդ վրդ., եպիսկոպոս մը եւ Տ. Եղիշէ վրդ. Չիլինկիրեան Նախըճեւանց կիրակի օր Ռէմլէի վանքը երթալով այցելութիւն տուեր են Տ. Մամբրէ եպիսկ. Մարկոսեանի, որ տակաւին մեկուսացած կը մնայ այնտեղ՝ ի անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար։ Տարակոյս չի կայ որ այս տեսակցութեան միջոցին խորհրդակցութիւններ կատարուած ըլլան Տ. Մամբրէ Սրբազանին հետ՝ միաբանական խնդիրներուն վրայ եւ հաւանական է որ այցելուները հրաւիրած ըլլան այդ յարգելի միաբանը, որուն ներկայութիւնը իր ազդեցութիւնը կրնայ ունենալ, վանք վերադառնալ։

—Իզմիրի առաջնորդութեան համար՝ ընտրելիներու ցանկը երթալով կը ստուարանայ... գէթ լրագրական սիւնակներուն մէջ, վասն զի Իզմիրցիները՝ իրենք՝ անհամբերելու պէտք մը չեն տեսներ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի յաջորդը ընտրելու համար, եւ նախ հարկ պիտի ըլլայ որ Գաւառական Ժողովը իր օրինական կազմակերպութիւնը գտնէ։ Պատրիարքարանի ցանկին մէջ նշանակուած երեք եպիսկոպոսներէն զատ, որոնք իսկոյն հրաժարեցան ընտրելութենէ, յիշուեցաւ Ռոտոսթոյի Առաջնորդ Տ. Ներսէս եպիսկ. Ասլանեանի անունը, թէեւ ենթադրական կերպով։ Այս անգամ ալ, պաշտօնակից մը կը յիշէ Երուսաղէմի միաբան Տ. Մամբրէ եպիսկ. Մարկոսեանը՝ իբրեւ ընտրելի Իզմիրի առաջնորդութեան։ Ճանչնալով հանդերձ Մամբրէ Սրբազանի բոլոր արժանիքը, չենք կարծեր սակայն որ տարէց ու մարմնով տկար այդ եկեղեցականը տրամադրութիւն ունենայ Իզմիրի առաջնորդութեան նման փորձառութիւն պահանջող հոգեւոր պաշտօն մը ընդունիլ, եւ ո՛չ ալ հետեւաբար Իզմիրցիները իրենց քուէն միացնելու Ռէմլէի վանքը մեկուսացած այդ յարգելի եպիսկոպոսին անուան շուրջը։

—Խառն Ժողովի երէկուան նիստին մէջ նկատողութեան առնուեցաւ նաեւ Դատաս. Խորհրդոյ կողմէ Սամաթիացի կնոջ մը ձեռքը տրուած վճռագիրը՝ որուն վաւերացումը խնդրուած էր։ Այս կինը բողոքած էր իր ամուսնոյն դէմ, պահանջելով որ բաժնուի իր եղբօրմէն՝ որ նոյնպէս ամուսնացած է եւ մէկ տան մէջ կը բնակէին, եւ առանձին իրեն հետ ապրի։ Սակայն ամուսինը անյողդողդ մնացած էր իր որոշման մէջ եւ կինը եօթը տարիէ ի վեր իր մօրը քով կը գտնուէր։ Այդ, Դատաստ. Խորհուրդը այս խնդիրը երկարօրէն քննելով, վճռած էր՝ որ հաշտութիւն մը գոյացուի յիշեալ կնոջ ու ամուսինին միջեւ, հակառակ պարագային ամուսինը պարտաւորուի ճաշագա մը կապել կնոջը։ Ասոնցմէ զատ, կնոջը կողմէ ամուսինին տրուած 150 ոսկիի դրամօժիտին ետ առնուելու խնդիրն ալ մէջտեղ դրուած էր։ Խառն Ժողովը այս վերջին պարագան մէկ կողմ թողլով, մնացած մասերուն համար պէտք եղած բարեփոխեալ կարգադրութիւնները ընելու համար վճռագիրը վերադարձուց Դատաստ. Խորհուրդին։

—Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս արքեպիսկ. որ Պոլսէ պիտի երթար՝ տեղւոյն դպրոցական ու եկեղեցական խնդիրները քննելու համար, եւ կեցեր է իր այս մտադրութենէն եւ Պոլսոյ վրայ ձեռնադրուելիք երկու քահանայացուներուն կարգը պիտի տայ Ատաբազարի կամ Նիկոմիդիոյ մէջ։

—Մայրաքաղաքս գտնուող Տիվրիկի Օտուր գիւղացիներուն գրուած է թէ յուլիս ամսոյ մէջ կէս ժամ անընդհատ կարկուտ տեղալով՝ թէ՛ յիշեալ գիւղին մէջ եւ թէ շրջակաները աղէտալի հեղեղ մը գոյանալով, տուներուն մեծ մասը փճացուցած եւ ծառաստանները արմատախիլ ըրած է, խեղճ գիւղացիներուն նիւթական ծանր վնասներ պատճառելով։ Հետեւաբար, Տիվրիկցի ազգայիններէն անմիջական նպաստ կը խնդրեն եւ կայսերական կառավարութեան գթութիւնը կը հայցեն։

ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ԿՏԱԿԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Վաղուան վերապահելով հրատարակութիւնը Իզմիրի մեր թղթակցին Աստղի՝ 2 օգոստ. ամսաթիւ մէկ նամակին զոր ստացանք այս առաւօտ, կը քաղենք անկէ քանի մը կարեւորագոյն տեղեկութիւններ.—

«Պ. Աղեքսանդր Մանթաշեանցի քով Մելքիսեդեկ Սրբազանին ի պահ դրած տոկոսաւոր գումարին (1400 օսմ. ոսկի) պարտամուրհակը՝ հանգուցեալին կնքուած առանձնատետրակը բացուած օրը երեւան չելաւ. փնտռուեցաւ՝ բայց ի զուր։ Վարչութիւնը վերջերս իր կատարած քննութենէն տեղեկանալով որ Պ. Յովհաննէս Գաղտաղլեանի մօտ կը գտնուի այդ մուրհակը՝ պահանջեց եւ առաւ։

«Մելքիսեդեկ Սրբազանի կտակը՝ հաւաստի կրած 1 Յունիս 1903 թուականին, իր մահէն 8-10 օր առաջ պատրաստուած ինչպէս նաեւ վաւերական չըլլալուն՝ ուրիշ նոր ապացոյց մըն ալ կուգամ արձանագրել։

«Ստուգեցի թէ, հանգուցեալը Պոլիս Մեզպուրեան Մկրտիչ էֆ.ի մօտ շատ մը արժէքաւոր գիրքեր ունի եղեր, որոնք այդտեղ ապահովագրուած ըլլալով, ամէն տարի կանոնաւորապէս ապահովագրութեան կը վճարուէր Մեզպուրեան էֆ.ի միջոցաւ։ Եթէ կտակը յունիս 1ին պատրաստուած ըլլար, այդ թուականին՝ Սրբազանը թէեւ հիւանդ՝ սակայն ոտքի վրայ էր եւ տարակոյս չկայ թէ Մեզպուրեան էֆ.ի մօտ ունեցած այդ արժէքաւոր գիրքերը այսինչին կամ այնինչին նուիրուած ըլլալու մասին յիշատակութիւն մը պիտի ընէր իր կտակին մէջ։ Որովհետեւ կտակին մէջ այդ գիրքերուն անունն անգամ չկայ, ըսել է թէ Սրբազանին անգոյ վիճակին մէջ կատարուեր է ամէն ինչ։

«Աւելին կայ. Մեզպուրեան էֆ., երբ ասկէ քանի մը ամիս առաջ Իզմիրէն պիտի մեկնէր, գրքերուն տարեկան ապահովագրողչէքը յիշեցնելէ ետքը 5—10 ոսկւոյ փոխառութիւն մըն ալ խնդրած էր Մելքիսեդեկ Եպիսկ. Սրբազանէն եւ պատասխան ստացած էր հետեւեալ բառերով.—«Իմ այս վիճակիս մէջ՝ ես ձեզմէ կը սպասեմ, դո՛ւք ինձմէ կը խնդրէք»։ —Մեզպուրեան էֆ.ի նման իրապէս անձնուէր բարեկամի մը երբ այս պատասխանը կուտար Սրբազանը, կ'երեւակայէ՞ք թէ այնքան միամիտ գտնուէր, կտակընկալներէն երկուքին նկատմամբ եւ իր ունեցածը ու չունեցածը յիշեալ երկուքին բաժնէր,—մարդիկ, որոնց երես չէր տար Սրբազանը, մանաւանդ իր վերջին օրերուն մէջ եւ մինչեւ իսկ չափազանց կասկածոտ եղած էր անոնց նկատմամբ։ Զանց կ'ընեմ առ այժմ յիշել հանգուցեալ Սրբազանի բերանացի խոստովանութիւնները, զորս կը վերապահեմ ի հարկին միայն հրապարակելու»։

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՈՏՈՍԹՕ

Ցառաջիկայ օգոստ. 17ին, Վերափոխումն Ս. Աստուածածնայ, քաղաքիս Ս. Թագաւոր Եկեղեցւոյ տօնախմբութիւնն է. այս առթիւ կը յիշեցնենք բարեպաշտ հաւատացեալներուն՝ որ ամէն կողմէ ուխտի եւ երկրպագութեան կուգան Ս. Թագաւորի հրաշագործ բաւեւրին, թէ Խորհուրդս Վանքին մէջ հարկ եղած պատրաստութիւնները տեսած է անոնց հանգստութեան համար։

6 օգոստ. 1903 Թաղականութիւն
ՌՈՏՈՍԹՕ Ս. ԹԱԳԱՒՈՐ ԹԱՂԻ
(Կճիֆ)

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԲԱՑՈՒՄ Ն. եւ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴԱՍԱՐԱՆԻ

Ազգ. Կեդր. վարժարանի Խնամակալութիւնը գոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ 1903—1904 տարեշրջանին պիտի բացուի Ն. կարգը, որ վարժարանին բարձրագոյն դասարանը կը կազմէ։ Անցեալ շրջանին վարժարան դիմողներու ստուար թիւը ապացոյց մըն էր որ ժողովուրդը սկսած էր գնահատել վարժարանին յառաջադէմ վիճակը՝ որ մեծամեծ զոհողութիւններով վերստին ձեռք բերուած էր։ Օտար նման հաստատութեանց հետ բաղդատմամբ՝ հայ երկրորդական բարձրագոյն վարժարանի մը ընծայած բազմաթիւ առաւելութիւնները անուրանալի են արդարեւ։ Խնամակալութիւնը կը յուսայ որ Ն. դասարանի բացումը աւելի մեծ գրգիռ մը պիտի ըլլայ ծնողքներուն։ Որպէս զի մտէն գաղափար մը տրուի ազգայնոց՝ Կեդր. վարժարանի արդիւնքին վրայ, Խնամակալութիւնը որոշած է՝ աշակերտներու տարեկան քննութեանց գրաւոր փորձերը ցոյց տալ ամէն անոնց՝ որոնք կը փափաքին տեսնել զայնս, անձամբ տեղեկանալու համար Կեդրոնականի ուղղութեան։

Գալով Կեդրոնական Նախակրթարանին, գործնական միջոցներ տնօրինուած են, որպէս զի Կեդրոնական վարժարանի յարակից այս կարեւոր հաստատութիւնը գտնուի անա՛նկ ուղղութեան մը մէջ, որ մասնաւոր առաւելութիւններ ընծայէ՝ Կեդր. վարժարանը մտնել փափաքողներուն, որք կարենան դիւրութեամբ հետեւիլ Կեդրոնականի Ա. կարգին մէջ աւանդուած դասերուն։

Ի քաջալերութիւն աշակերտաց, Խնամակալութիւնը հրատարակութեան կուտայ վերջին տարեկան քննութեանց մէջ յաջողագոյն հանդիսացողներուն անունները.

Դ. դասարանէն՝ Ա. հանդիսացած է Պ. Գրիգոր Խանճեան, Բ. Պ. Հրանտ Փէրըզճեան, Գ. Պ. Միքայէլ Խաչիկեան։

Գ. դասարանէն՝ Ա. հանդիսացած է Պ. Գալուստ Գալուստեան, Բ. Պ. Մինաս Մկրտիչեան, Գ. Պ. Սրչակ Պօարեան։

Բ. դասարանէն՝ Ա. հանդիսացած է Պ. Ցարութիւն Տիրատուրեան, Բ. Պ. Հայկ Պէրպէրեան, Գ. Պ. Վահրամ Ղազիկեան։

Ա. դասարանէն Ա.ին հանդիսացած է Պ. Ռափայէլ Շիշմանեան, Բ. Պ. Հայկ Գուրգէն, Գ. Պ. Արամ Տէօքմէճեան։

Վերոյիշեալ աշակերտաց աստիճանները որոշուած ժամանակ նկատի առնուած են տարեկան ընդհ. աշխատութիւններն ալ։

Աւելորդ է ըսել թէ Կեդր. վարժարանի ուսուցչական մարմինը կը մնայ անփոփոխ զոր կը կազմեն հետեւեալ անձերը.

1. Տ. Սահակ Ա. քհնյ. Տ. Սարգսեան, կրօնք եւ եկեղեցական պատմութիւն։—2. Գառնիկ էֆ. Բարունակեան, (ընդհ. հսկող), Օսմաներէն եւ օսմ. գեղագրութիւն։—3. Իգն. էֆ. Մուրատեան, Բնական գիտութիւնք։—4. Խոյիկ էֆ. Թանթաեան, Գեղագր. եւ գծագրութիւն։—5. Հրանտ էֆ. Աստուր, Աշխարհագր. եւ գրականութեանց պատմ.։ —6. Միքայէլ էֆ. Շամտանճեան, Քաղաքակրթ. պատմ. տնտեսագիտ. գերմաներէն։—7. Մինրան էֆ. Ճէճիզեան, Անգլիերէն։—8. Մարկոս էֆ. Նաթանեան, Պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն։—9. Ցակոբ էֆ. Ցակոբոֆ, Իրաւագիտութիւն։—10. Յովհաննէս էֆ. Մուրատեան, Զափական գիտութիւնք։—11. Ցակոբ էֆ. Գուրգէն, Հայ. գրաբար եւ հայ. մատենագրութիւն։—12. Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան, Ֆրանսերէն լեզու եւ թարգմանութիւն։—13. Յովսէփ էֆ. Գուլամեան, Բնական եւ չափական գիտութ.։—14. Պօղոս էֆ. Քէրէստէճեան, Օսմ. է փրանս. եւ փոխգրձ. թարգմանութիւն։—15. Ստեփան էֆ. Կուրտիկեան, Օսմաներէն Պարսկերէն եւ Արաբերէն։—16. Սոփոն էֆ. Սիրուն, Տօմարակալութիւն։—17. Մ. Մարս Մակնիւս, Զափական գիտութիւնք (բարձրագոյն կարգ)։—18 Մ. Ատրիէն Շիւզել, Ֆրանսերէն եւ ֆրանս. մատ. պատմ. եւ 19. Աբրահամ էֆ. Տ. Ցակոբեան, Իմաստասիրութիւն, որուն հիւանդութեանը պատճառաւ յառաջ կարգուած է Յովհ. էֆ. Հինդլեան։

Ծան.—Կեդր. վարժարանի աշակերտները կը հրաւիրուին ներկայանալ ընդհ. հսկող էֆէնտիին, առնելու համար իրենց վկայականները։

Ի դիմաց Խնամակալութեան

Ատենադպիր — Ատենապետ
Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ — ՅԱԿՈԲ ԼՍՈՅԵԱՆ

Ղալաթիա, 31 Յուլիս 1103 2—6

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼ)

ՎԻԷՆՆԱ, 19 օգոստոս. — Ամբողջ Աւստրիոյ ու Հունգարիոյ եւ օտար երկիրներու մայրաքաղաքներուն մէջ մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ Ֆրանց—Եօսէֆ կայսեր ու Թագաւորին ծննդեան տարեդարձը։

— Վիլհէլմսհաֆէի դղեակին մէջ այդ առթիւ տրուած հացկերոյթին ատեն Գերմանիոյ կայսրը համակրական խօսքերով բաժակ պարպեց Ֆրանց-Եօսէֆ կայսեր ու Թագաւորին կենացը՝ իր բարեկամին ու դաշնակցին։

ԲՈՒՔՐԷՇ. — Ֆրանց-Եօսէֆ կայսեր ու Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Ռուսիոյ կայսրը ու կայսրուհին ճաշի հրաւիրեցին Աւստրիո-Հունգարիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդը՝ ապալակոյտի հարիւրապետ Հօէնլոէ-Շիլլինկսֆիւրսթ իշխանը՝ կայս. կառախումբին մէջ՝ Թորոքինոյի կայարանին մօտ։ Նիքոլա կայսրը բաժակ պարպեց Ֆրանց-Եօսէֆ կայսեր կենացը։

ՓԱՐԻԶ. — Ընդհանուր դատախազ Պ. Պըլօնտէլ, այսօր կարդաց իր ամբաստանագիրը Ումպէրներու գործին համար։ Թէրէզ քանի անգամ զայն ընդմիջեց։ Ընդհանուր դատախազը յայտարարեց թէ ոչ միլիոնները գոյութիւն ունին եւ ոչ ալ Գրաուֆորտները եւ թէ Ումպէրները մեղաւոր են՝ իբրեւ խարդախ ու կեղծարար։

— Ընդհանուր դատախազը եզրակացուց՝ պահանջելով Ումպէրներու եւ Տոռինեաքներու պատժուիլը։

— Ամբաստանեալներու փաստաբան Պ. Լապորի իր պաշտպանողականին մէջ յայտարարեց թէ Թէրէզ Ումպէր իրեն յայտնած էր Գրաուֆորտներու միլիոններու գոյութեան վերաբերեալ գաղտնիքը, բայց նեղուած չէ իրեն այդ գաղտնիքը երեւան հանել Թէրէզի կողմէ յարմար դատուելիք ժամանակէն առաջ։ Պ. Լապորի ըսաւ նաեւ թէ այդ գործին համար Թէրէզի ըսածը կարծուածէն նուազ անհաւանական է՝ ենթադրելով որ Գրաուֆորտները երկրաւէքներուն համար գաղտնի անուն մը կը կրեն։ Ցարեց թէ դատական օրէնքի տեսակէտով այդ գործին մէջ խարդախութիւն չկայ։ Պաշտպանողականին շարունակութիւնը վաղուան յետաձգուեցաւ։

ԲԵՇԹԵ.—Ֆրանց Եօսէֆ կայսրը իրիկուան հոս հասաւ եւ կայարանին շուրջը ու մինչեւ պալատ տանող ճամբաներուն վրայ հաւաքուած ժողովրդեան խուռն բազմութեան մը կողմէ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 12 օգոստոս. — Կ'ըսուի թէ Նիւ-Օրլէանսի հանրապետական կուսակցութեան պետերը ընտրական բուռն պայքար մը պիտի մղեն Պ. Ռուզվէլթի դէմ՝ սեւամորթներու ի նպաստ ընթացքի մը հետեւած ըլլալուն համար։ Անոր դէմ հանուելիք ընտրելին դեռ որոշուած չէ։

ՀՌՈՄ.—Պապը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Վատիկանի փրանսական դեսպան Պ. Նիզարի հետ, որուն յայտնեց իր բուռն համակրութիւնը Ֆրանսայի նկատմամբ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ. — Պողպատի սէնտիքան որոշեց տրատադրութիւնները դադրեցնել Բիթսպուրկի ուրիշ հինգ հաստատութիւններուն մէջ։

—Ցորենի գինը միշտ կը բարձրանայ։ Վերջին գինն է 87.75՝ հեկտոլիտրն։

ՓԱՐԻԶ.—Սիւֆրէն զրահաւորին դէմ եղած թնդանօթաձգութեան փորձին ատեն, այդ մարտանաւը դիմադրեց երկու ռումբերու եւ յետոյ դիւրութեամբ մարզանքներ ըրաւ։

—Կ'ըսուի թէ Վուաոօն զօրավարը Բարիզի զինուորական կառավարիչ պիտի անուանուի Ֆոր Պիկէ զօրավարին տեղ, որ հանգստեան պիտի կոչուի հոկտ. 19ին։

—Ուաշինկթընէ կը հեռագրեն թէ Քոլոմպիոյ Խորհրդարանը արտօնած է որ բանակցութիւններ կատարուին Բանամայի ջրանցքի նոր եւ բարեփոխեալ պայմանագրին համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 6 Օգոստոս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Ցեռի Դ.	Օ. Ո.	24	22
Ամէնէն բարձր գին	»	24	33
Ամէնէն վար գին	»	24	17
Րումէլիի երկաթուղի գոց.	Ֆր.	124	12 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	125	—
Ամէնէն վար գին	»	124	—

ԲԱՑՈՒՄ 7 Օգոստոս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Ցեռի Դ.	Ք. Գ.	24	23
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124	—
Շիրքէթի Խայրիէ		29	—
Օսմանիէ		—	—
Թէմփ		17	29
Օսմ. Պանքա		14	70
Թիւթիւն ժէնէրալ Օսմ.		—	—
Պոս. Օթմ. Շոմէ է Պօրթօ		—	—
Օսմ. Ցապոն. Ընկ.		4	47
Տրամվէյ բաժնեթուղթ		6	—
» ժուիսանս		1	60
» պարտաթուղթ		485	—
Թունէլ Կ. Պոլսոյ		505	—
Թրանսվալ		108	—
Թրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		266	—
ավրիսծ		76	—
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	75
« պարտաթուղթ «		323	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	15
Բարիզ » »	Ֆր.	22	—
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	13	68
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	89

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Օգոստոս

Անգլիական Քոնսոլիտէ			90	43
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.			69	25
» » »	Գ. բաց.		31	50
» » »	Գ. գոց.		31	37
Օսմանեան Պանքա			18	37
Ռուսական 1890			—	—
Հելլենական 5 %			41	—
» Մոնօբօլ			48	—
Փորթուգալական 1838			90	—
Էժիբսիէն բունիֆիէ			104	37
Քօմինիալ			104	—
Թրանսվալ			4	25
Ալթին երկաթուղի			14	50
Փոխանակագիր			25	31 1/2

ՎԻԷՆՆԱ, 19 Օգոստոս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	30
Րումէլի երկաթուղի	»	120	—
Օսմ. Թէմփ	«	362	—

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Օգոստոս

Թուալը	Ֆր.	—	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	139	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	225

ՓԱՐԻԶ, 19 Օգոստոս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	31	70
Րումէլի երկաթուղի	121	50

ՅՈՎՍԷՓ ՊԱԼՊԱԼԵԱՆ

(ՄԵԴՂԱԳՈՐԾ)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՄՈՒՆՁԱՖԷՐԻՒ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ Ու ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Թ. 61, Բերա. Մեծ-Փողոց Թաքսիմ Թ. 61

(Չիչեկճեան Արտքթեան)

Պալպալեան ամէն օր ակռայի ամէն տեսակ հիւանդութիւններով տառապողները կ'ընդունի. իսկ ուրբաթ, կիրակի եւ երեքշաբթի մինչեւ ժամը 5։ Գիշերուան ո եւ է ժամուն կարելի է դիմել։ Պալպալեան կ'երաշխաւորէ իր լեցուցած ու շինած ակռաները։ Ցաւերները ակռայ քաշել տալու համար որոշ վարձք մը չկայ. քաշել տուողին կամքին կախեալ է։

ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒՆ ՁՐԻ 10-10

ՇԻՐՔԵԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

Շիրքէթը Խայրիէ վափօրլարընըն խուսուսի ... ի օլան ... բակըլըլըրի ... իլաւէ ... վափուրլարընըն ... Օրթաքէօյ ... իսքէլէլէրի ... մուքարրեր ... րէսմին ... լը ... Թարաբեա ... Եէնիքէօյ ... Բէյքոզ ... Քանլըճա ... Չէնկէլքէօյ ... Շիրքէթ ... իլան օլունուր։

5 աղուստոս 1319 1—10

ԻԼԱՆ

ԽԱՋԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէէ մուլհաքա օլունաճագ Մինիֆ վէ Իսկենտէրիյէ հասըլլարընըն մուհաքասաբէսի պաշլանըլաճաղընտան իթպու թալիփ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա մութէպէր քէֆալէթնամէլերի մուսթաճըրպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհաեէթ սաաթ տոգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի մուշարիլէյհա կելմէլէրի։

Ֆի 31 թէմմուզ սէնէ 319 2—3

ՔԷԶԱ

Խազինէի Խասսաի Շահանէէ մուլհաքա օլունաճագ Ֆրանսըզ քէչէ չէքէրինին մունագասասընա ... իթպու թալիփ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա մութէպէր քէֆալէթնամէլերի մուսթաճըրպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհաեէթ սաաթ տոգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի մուշարիլէյհա կելմէլէրի։

Ֆի 31 թէմմուզ սէնէ 319 2—3

ՔԷԶԱ

Խազինէի Խասսաի Շահանէէ մուլհաքա օլունաճագ ... Թրիէսթէ չէքէրինին ... թալիփ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա մութէպէր քէֆալէթնամէլերի մուսթաճըրպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհաեէթ սաաթ տոգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի մուշարիլէյհա կելմէլէրի։

Ֆի 31 թէմմուզ սէնէ 391 2—3

ՔԷԶԱ

Խազինէի Խասսաի Շահանէէ մուլհաքա օլունաճագ ... բազար իրթէսի կիւնի ... իթպու թալիփ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա մութէպէր քէֆալէթնամէլերի մուսթաճըրպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհաեէթ սաաթ տոգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի մուշարիլէյհա կելմէլէրի։

Ֆի 4 աղըսթոս սէնէ 319 2—3

ՔԷԶԱ

Խազինէի Խասսաի Շահանէէ մուլհաքա ... Միխայէլ, Թէքֆուր տաղը վէ Գումգաբը ... իթպու թալիփ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա մութէպէր քէֆալէթնամէլերի մուսթաճըրպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհաեէթ սաաթ տոգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի մուշարիլէյհա կելմէլէրի։

Ֆի 4 աղըսթոս սէնէ 319 2—3

ՔԷԶԱ

Լիրա եւզ ղրուշտան պէհէր տաւզինասը
Փիաթ մըգտարը ճինսի
ղրուշ

75	972	1 Ն. չըմէնտոֆէր մարգալը ֆէս
70	1804	2 » » »
65	1056	3 » » »
0,40	4032	փուսկիւլ

Խազինէի Խասսաի Շահանէէ մուլհաքա օլունաճագ պալատէ ճինս վէ մըգտարը կէօսթէրիլէն ֆէսլէր հիզալարընտա մուրաքքամ փիաթլա Թալիփի ... թալիփ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա մութէպէր քէֆալէթնամէլերի մուսթաճըրպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհաեէթ սաաթ տոգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի մուշարիլէյհա կելմէլէրի։

Ֆի 5 աղըսթոս սէնէ 319 2—3

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 981 ՄԻԼԻՈՆ 518,483.42 Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւններ կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առաւելական պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք. Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաեէթ խանի դէմը, Վօյվօտա խան, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Դամասկոս, Գօնիա, Լառնագա, Գահիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Ուշաք, Բորդ-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գոնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտիններ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կըտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով եւ տոկոսներով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կուտայ. մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք. 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 առ հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան $1\frac{1}{2}$ առ հարիւր։

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, եւ ասկէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ եւ գօնսինիասիոնով եւ ազատ տեբոզիթոյով ապրանքներ աւանդ կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), եւ անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ եւ կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Ռումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Պանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւլն. եւլն.։ Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Ռումէլի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բրոմեսները եւ Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 100 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան $3\frac{1}{2}$% ֆրանսական եւ 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կուտայ, պզտիկ ընթացիկ հաշիւի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփերին մէջ կը պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

ՈՉ ՏՈՒՆ ՄԸ

Հիւանդութեանց դէմ ապահով է եթէ իր մէջը չիգտնուի շիշ մը

SCOTT'S EMULSION

(ԸՍԳՕԹԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ)

Թոքախտ, պրօնշիտ, հազ, հարբուխ և բարակցաւ, և տղայոց անդամներու թուլութիւն, խոյլ (սըրաճա) և բոլոր արեան աղետներու համար անգին դարման մըն է. Առաջին անգամ առնուելով բժշկելու կ'ըսկսի և կը շարունակէ։ Ամեն տարի հազարաւոր տղայք մահուանէ ազատելու կը ծառայէ։ Հիւանդութիւններէ վերջը՝ կորսուած զօրութիւնը կը վերականգնէ, և աչքերու փայլունութիւնը ետ կը բերէ և մարմնոյ կեանք կուտայ։ Պնեղներու մէջ նոր հրաշք մըն է, և ուտելիքներու նկատմամբ ալ հրաշք մըն է։ Միշտ վրան այս պատկերով վարդագոյն փաթեթի մը մէջ կը գտնուի։

Շիշերու վրայ ասոր ուշադրութիւն ընել պէտք է։
26

Բոլոր դեղագործներէ և դեղավաճառներէ կը ծախուի։

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գոյքը 1900 դեկտեմբերին	Ֆր. 191,934,570
Տարեկան հասոյթ ապահովագիրներէ եւ տոկոսներէ, 1900 դեկտ. 31ին	» 32,467,172
Վճարումներ՝ րանթ վիժէրներու, ապահովագրութեան պայմանագիրներու, վերագնումներու, եւլն. Ընկերութեան հիմնարկութենէն՝ 1848էն ի վեր	» 426,499,043
1900ի տարեշրջանին մէջ Ընկերութիւնը 5556 ապահովագիր յանձնած է, որ կը ներկայացնեն	» 52,981,500

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ

Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան, Պոլիս, իսկ Ղալաթիոյ մէջ՝ Ալեքսիատի խան ու Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 8։

ԲԱԹՐԻՈՒԹԻՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.	ՔԱՐՏԻԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
1824ին ՀԻՄՆՈՒԱԾ	1821ին ՀԻՄՆՈՒԱԾ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,500,000 անգլիական ոսկի	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,000,000 անգլիական ոսկի

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ընդհանուր գործակալ ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ, Ալալէմճի խան, Պոլիս 12—52

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԵԱԼ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, համբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու ծովային խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Աղարեան խան, Վօյվօտա, Ղալաթիա, և Ղալաթիոյ գործակալութեան, Էսկի Կէօմրիւկ խան, Թարափին վրայ։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ 524

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ՆԱՐԳԸ, ՔԱՐԱՔՕՅ ԽԱՆ

Այս դրամատունը կը փոխառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ [illegible] վիճակահանութեանց թիւերը [illegible] գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը ստանան [illegible]։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող [illegible] ալ կը տրուի, և [illegible] վիճակահանութեանց [illegible]։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէն էն աղէկ միջոց այս դիւրութեամբ իրենց արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն [illegible] ունի օր մը շահելու. [illegible] արժեթուղթ [illegible] պէտք ըլլայ, որ իրեն համար [illegible] մըն է։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Ընդմէջ Հըլի և Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Բօմօ	1497	Կօգօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքօ	3607	Բօնկօ	2906	Կրօսնօ	1693	Մարէնկօ	3278	Սալֆօ	1113
Ամէթէս	1541	Բրօզօ	895	Հիրօ	775	Մարքէլլօ	3709	Սիգօ	1735
Արիոսգօ	2271	Ցիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միլլասօ	3637	Սիլվիօ	1193
Ասսանօ	1822	Ցօմպօ	937	Հօնդօ	3730	Միլօ	1057	Սօլօ	1200
Աւրանիօ	1264	Ցուրօ	2383	Հօրդգօ	3660	Մօնդէդլլօ	1735	Սասսօ	1328
Ագաթօ	1076	Ցրօյօ	1718	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Ս. Ուիլսըն	1546
Գլինօ	841	Ցինամօ	804	Իտալօ	2354	Ներօ	1083	Թօրիօ	3827
Գըֆֆալօ	4431	Էգրօ	2464	Իտօնօ	3540	Օճիօ	4100	Թօրկօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիլինօ	1060	Օթէլլօ	4036	Թօրինօ	487
Դալիասօ	1837	Էրլագօ	1841	Ճիւսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Դամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Ճօլինօ	2307	Փօլէրմօ	1687	Վասօ	1914
Դագօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Ճօմօ	1700	Բօլօ	310	Զօլօ	1289
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Զօլֆաւրինօ	2396
Մոսէրօ	1831	Ֆրանչէսգօ	4582	Լէթանօ	2272	Րինալտօ	1663	Սէտօ	1850
Գիօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլըրատօ	4235	Իգանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Պօքսալ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 14ին,

Ալֆրօ շոգենաւը, նաւապետ Պինկամ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն պիտի մեկնի ամսոյս 12ին ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀԻՒՋ ԷՆՐԻՔՍԸՆ
Թ. 23—24 Ճինիլի Մէլէթ խան [illegible] 577

COMP [illegible] RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յուլիս
Գշ. 5/18 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին առտու։ Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Խիոս, Քաբաղլըլը-Տամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ. 7/20 Օտեսա ժամը 10ին առտու։
Շբ. 9/22 Մէթէլին, Իզմիր, Խիոս, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտու։ Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔՍԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Տախտակ [illegible] Թօնակ համար։ Առաջին կարգ 245 ֆրանք. Բ. կարգ 75 ֆրանք, [illegible] [illegible] [illegible]

1.13 Բ. ՈՒԸՓՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որէ ամիսք երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	13900	Քարփաթիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամփանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբերիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2552
Սէրվիա	7393	Ալէբբօ	1181
Աւրանիա	7289	Ճէֆալոնիա	18 1

Սիբերիա շոգենաւը, նաւապետ Պէյլօն, Լիվըրբուլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 29ին ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ԺՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան Թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա, Թարափ [illegible] փողոց։ 351

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ, Պորտոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Ամասիս	3000	Նէբիրա	2400
Մէմֆիս	3000	Օսայրիս	2250
Թեպանոպուսա	3000	Ալերա	2250
Խարուս	3000	Սէթինօ	2000
Լէսպօ	3000	Կարնակ	1500
Թարքոթէս	2500	Սելեքա	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ռէսիթլ խան
ՋԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
[illegible]

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ուղեղը և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն ու մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորապէս աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆօսֆօրը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն ատեն որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆօսֆօրը, տեսակ տեսակ տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կորսնցնեն ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորապէս ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆօսֆօրը կրկին տեղւոյն մէջ դնելու համար, [illegible] մը կը խորհէին. այս [illegible] Պիլեօն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ [illegible] որ կորսուած [illegible] կը մտցնէ [illegible]։ [illegible] ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրամարսութիւն կուտայ. Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառաւ տկարութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ Ovo-Lécithine Billon առնեն, Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն աղէկ դեղն է շաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու մէջ։

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (122

ՖՕՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԳՕՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Ը

— Շաքարապատ նուշ, չագանակ, ինչ որ կուզես պիտի առնեմ... եթէ տիկին Բիրիաք թոյլատրէ։

— Բարի մայրիկս, կ'երդնում որ բժիշկը չարգիլեց շաքարեղէնը։

— Սակայն բժիշկը արգիլեց քեզի շատ խօսիլը, ըսաւ պառաւը աչխուժով։

Մաքսիմ խորհեցաւ թէ մի գուցէ տիկին Բիրիաք չէր ուզեր որ իր թոռը Պ. Վիլլակօսի անունը տայ։

— Այո՛, պատասխանեց Ժօրժէ, բայց բժիշկը թոյլատրեց որ քալեմ։ Նոյն իսկ երէկ ինծի ըսաւ թէ բաւական մարզանք չէի կատարեր եւ թէ կրնայի թեւս գործածելու փորձ կատարել։ Ասիկա գործիս կուգայ, որովհետեւ տիրոջ մը կերայ Լավալենայի մէջ բնակող անչափ մարդէ մը եւ զոր կ'ուզեմ փոխարինել։

— Ի՞նչ է այդ տփոցը, հարցուց Մաքսիմ, ջանալով լուրջ կերպարանք մը առնել։ Եթէ երբեք միտք ունիս ստահակներու հետ կռուելու հիմա, ես պիտի ըլլամ քու ականջներդ քաշողը։ Ու ինծի այնպէս կը թուի որ քեզի պատահածէն ի վեր՝ դուն ալ եւս փափագ զգալու չես վերսկսելու։ Ըսել է քեզի պէս ստահակ մըն էր որ ամիս մը առաջ ծեծ քաշեց քեզի։

— Անկեղծօրէն խօսելով, պարոն Մաքսիմ, այդ մասին բան մը չեմ գիտեր, որովհետեւ ոչինչ կը յիշեմ։

— Պարո՛ն, շատ ճիշդ է ըսածը, յարեց տիկին Բիրիաք։ Ջինքը քանիցս հարցաքննեցի այդ պատահարին վրայ, բայց չկրցաւ պատասխան տալ։ Բժիշկը հաւաստեց թէ Ժօրժէի ստացած վէրքերը անկումէ միայն կրնային առաջ գալ։ Ուր եւ ինչպէս ինկած է, բայց անհնարին եղած ըլլալու է այդ անկումը, որովհետեւ նուաղած վիճակի մէջ տուն բերին, տասը մահացու ժամերէ յետոյ միայն սթափեցաւ։

— Ես ալ այնպէս կը կարծեմ, գոչեց Ժօրժէ. գլուխս չարդուփշուր եղած կը զգայի։ Շօշափեցէք, ծակերը կը կենան դեռ։

Մաքսիմ չօշափեց, հաստատելով թէ տարաբաղդ տղուն գանկը շատ վնասուած էր։

Հրաշքի պէս բան մըն էր որ այդ գանկը դիմացած էր բաղխումին. բնական էր որ Ժօրժէի յիշողութիւնը խանգարուած ըլլար այդ ցնցումէն։ Նոյն իսկ կը վախցուէր որ այդ թանկագին կարողութիւնը չվերադառնար բնաւ. կոմսուհիին պատուիրակը կը սկսէր մեծ յոյս մը չտածել իր միջոցներուն յաջողութեան վրայ։

Սակայն առենը եկած էր ի գործ դնելու այդ միջոցները։

— Բաց օդը եւ պտոյտը օգտակար պիտի ըլլան անոր, ըսաւ Մաքսիմ, խօսքը ուղղելով տիկին Բիրիաքի։ Այսօր հիանալի օդ մը կայ, եւ քանի որ կը թոյլատրէք, տիկին, մէկտեղ պիտի տանիմ սիրելի բարեկամս։

— Ո՛չ, երկար ատենի համար, այնպէս չէ՞, պարոն։

— Ո՛հ, գիշեր չեղած պիտի դառնանք. աւելորդ է ըսել որ անմիջապէս տուն պիտի դառնանք, եթէ Ժօրժէ յոգնած զգայ ինքզինքը... անշուշտ կառքով պիտի երթանք։

Տիկին Բիրիաք հաւանած էր, շնորհիւ թոլխմանին ամենազօր հանգամանքին։ Գնաց վերարկու մը փնտռեց զոր ինք ինք կարած էր թոռանը համար, հագցուց զայն, վիրաւորուած թեւը դուրս ձգելով. ու ցուրտէն պաշտպանելու համար զայն՝ մինչեւ վիզը ծածկեց վերարկուով։ Ժօրժէի գլուխը անցուց մուշտակապատ գլխարկ մը, զոր Ռուսիայէն իր հետ բերած ըլլալու էր Խրիմի պատերազմական գերին։

Երբ տղուն արդուզարդը աւարտեցաւ, տիկին Բիրիաք ձակտին վրայէն համբուրեց Ժօրժէն, քիչ մը մտատանջութիւն ցոյց տալով տակաւին։

— Աղուորցա՛յ, գոչեց Ժօրժէ հայելիին մէջ դիտելով ինքզինքը։ Միայն կարմիր մօյկերը կը պակսին, փոքրիկ ռուս իշխանի մը կերպարանքը ստանալու համար։ Նոյն իսկ առանց մօյկ հագած ըլլալու, գրաւ կը դնեմ որ երբ Սիւրէսնի փողոցը երթանք, հօյր Տուլըվան չպիտի ճանչնայ զիս... եւ ո՛չ ալ Մալիքօրն։

— Այո՛, այո՛, հիանալի ես, ըսաւ Մաքսիմ։ Եկո՛ւր տղաս։ Բոլոր անցորդներուն հիացման առարկան պիտի ըլլաս։

— Կը հաճի՞ք ձեր թեւը տալ։

— Ինչո՞ւ չէ։

— Ո՛հ, այն ատեն մեկնինք։ Երբեք այսքան գոհ չէի եղած։

Մաքսիմ տիկին Բիրիաքի կողմէ ըլլալիք վերջին յանձնարարութեան կը սպասէր։ Բայց պառաւը չէր ուզեր աւելորդ խօսքեր ընել. ուստի բաւականացաւ մեզմածայն ըսելու.

— Կը յուսամ որ պիտի հսկէք անոր վրայ. ձեր դարձին սպասելով՝ Աստուծոյ պիտի աղօթեմ որ ձեր ձեռնարկին պաշտպան կանգնի։

Մաքսիմ չարժուեցաւ մը ապահովութիւն տուաւ տիկին Բիրիաքի, աղնուական կին մը բարեւելու պէս բաժնուեցաւ անկէ, ու քաշեց տարաւ Ժօրժէն։

Հազիւ թէ փողոց դրած էին ոտքերնին, երբ ստահակը գլուխը վեր առաւ եւ սկսաւ օդը ծծել ձիու մը պէս՝ որ երկար ատենէ ի վեր դուրս չէ ելած ախոռէն։

— Դուրսը գտնուիլը եւ գործի չերթալը լաւ է, քանի որ դրասենեակ չենք երթար, այնպէս չէ՞։

— Բնաւ երբեք, պատասխանեց Մաքսիմ զուարթօրէն։ Կը կարծե՞ս որ քեզ աշխատութեան ենթարկելու համար եկայ։

— Աւելի լաւ։ Եթէ գիտնայիք որ ժամանակը ո՛րքան երկար կը թուի ինծի, երբ տուն չորս պատերուն մէջ կը գտնուիմ։ Պարո՛ն Մաքսիմ, մօրս բան մը չըսէք. անգամ մը երբ շատ կը ձանձրանայի ապսամանն սրահին մէջ, մինչեւ Մալլէն երկնցայ, գնդամուղի բարթի մը խաղալու համար ընկերներու հետ... առաւելն տասը վայրկեան... ոչ աւելի... բայց եթէ Պ. Վինեարի իմանար...

— Պա՛հ, բան մը չպիտի ըսէր։ Լաւ տղայ է ան։

— Կարելի է։ Բայց ամէն օր չի խընդար երեսը. Պ. Ռոպէրէն, ինչպէս նաեւ ձեզմէ չէր վախնար։ Տէրոջս բերան չպիտի տայիք զիս։

— Երկա՞ր ատենէ ի վեր չէք տեսած Պ. Ռոպէրը, հարցուց Մաքսիմ աչխուժով։

— Բայց ո՛չ... այսինքն... կեցէք... վերջին անգամ որ տեսայ... իրաւ որ միտքս չի գար։ Ինչ որ կը յիշեմ, սա է թէ իմ քովէս անցաւ, դրասենեակ երթալու համար... գլխարկս հանեցի ու բարեւ տուաւ ինծի։

— Ամիս մը առաջ... իր մեկնելուն առջի օրը, շատ հաւանաբար։

— Ըսել է մեկնեցա՞ւ։ Զարմանալի բան։ Ո՞ւր գնաց։

— Եթէ կարենայիր ինծի ըսել, մեծ հաճոյք պիտի պատճառէիր։

— Ինչ, կ'ուզէ՞ք գիտնալ։ Բան մը չըսաւ ինծի։ Բայց ինչո՞ւ մեկնեցաւ։

Մաքսիմ չպատասխանեց բնաւ։ Կը խորհէր։

— Ցիշողութեան բացակայութիւնը իմ կարծածէս աւելի սաստիկ է եղեր։ Վախնամ չպիտի կրնամ բան մը իմանալ այս տարաբախտ տղէն։

(Շարունակելի)